

PKK/KCK'nın Stratejisi, Taktikleri ve Taktik Düzeyde Etnik Terörle Mücadele

Strategy and Tactics of PKK/KCK and Countering Ethnic Terror at Tactical Level

M. Sadi BİLGİÇ*

Öz:

30 yıla yakın bir süredir devam etmekte olan PKK/KCK terörü gerek insani kaynaklar gerekse ekonomik kaynaklar bakımından ciddi kayıplara neden olmuş ve Türkiye'nin en önemli sorunlarından birisi haline gelmiştir. Çözüm süreci ile çatışmaların durması ve sorunun kalıcı bir şekilde çözülmesi umutları belirmiş ise de daha alınacak uzun bir yol bulunmaktadır. Terörle mücadele uzun yıllar boyunca terörizmle mücadele şeklinde yürütülmüş, son dönemlerde terörizmle mücadele şeklinde çok boyutlu olarak yürütülmeye başlanmıştır. Stratejik düzeyde bu değişim yaşanmasına karşın taktik düzeydeki uygulamalar daha çok terörizmle mücadele şeklinde yürütülmüş, sadece bazı ilçelerde, sınırlı sürelerle terörizmle mücadele şeklinde, başka bir deyişle çok boyutlu olarak yürütülmüştür. Bu çalışmada; taktik düzeyde, silahlı güç kullanmayı içeren klasik model ile en az silahlı güç kullanımıyla halkla birlikte mücadelenin çok boyutlu olarak yürütülmesini içeren karma model incelenmekte ve karşılaştırmalı analiz edilerek taktik düzeyde bir mücadele modeli önerisi yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *PKK, KCK, etnik terörle mücadele, taktik düzeyde etnik terörle mücadele, klasik model, karma model*

Abstract:

Terrorist activities of PKK/KCK, which has been going on for some 30 years, have caused serious losses in terms of both humanitarian and economic resources and continues to be one of the most important problems of Turkey. Despite hopes for cessation of conflicts and a lasting solution that have arisen with the ongoing settlement process, there is still a long way to go. Fighting terror, which has been conducted for many years as fighting terrorists, is now being conducted as combating terrorism, with a multi-dimensional approach in recent years. Despite these changes at strategical level, practices at tactical level continued to be a fight against terrorists; combating terrorism approach with a multi dimensional approach has been limited to some districts and certain periods of time. In this study, at tactical level, classical model, which is based on using armed force and combined model, which comprises limited use of force and multi dimensional efforts including contribution of people, are examined and compared to each other in order to propose a model for a tactical struggle.

Keywords: *PKK, KCK, combating ethnic terror, combating ethnic terror at tactical level, classical model, combined model*

* Dr., sadiakademik@gmail.com

GİRİŞ

30 yıla yakın bir süredir devam eden PKK/KCK terörü Türkiye'ye çok ciddi maliyetler getirmiş, 40 bin civarındaki insan kaybı yanında, yüz milyar dolarlarla ifade edilen ekonomik kayba neden olmuştur. Kayıp veren ailelerin yaşadıkları acılar ve daha yıllarca etkisini sürdürecektir olan travmatik etkileri de maliyet hanesine ayrıca eklemek gerekmektedir. Bu kadar büyük kayba mal olan ve henüz sıcaklığını devam ettiren PKK/KCK terörüyle ilgili yürütülen mücadele yöntemlerinin nesnel bir şekilde ele alınarak dersler çıkarılması, tarihe not düşmek ve bilimsel literatüre katkı sağlamak bağlamında büyük önem taşımaktadır. Kaldı ki çözüm süreci başarıya ulaşsa bile, küresel ve bölgesel düzlemde örgütün görmekte olduğu destek nedeniyle bu süreçte örgütün bir kısmının, uluslararası menfaatlara hizmet etmek ve Türkiye'nin istikrarını bozmak adına terör eylemlerine devam etmesi muhtemel görülmektedir. Türkiye'nin daha bir süre terör sorunuyla ilgilenmek zorunda kalabileceği dikkate alındığında terörle mücadelede kazanılmış deneyimlerin önemi daha da artmaktadır.

PKK/KCK terörüyle mücadele Türkiye'de uzunca bir süre silahlı güç kullanma ekseninde yürütülmüş, ancak bu yöntemle arzu edilen sonuca ulaşılamayınca son dönemlerde çok boyutlu mücadeleye geçilmiştir. 20 yılı aşkın bir süre uygulanan klasik güç kullanma modeli sadece Türkiye'ye özgü bir durum da değildir. Benzer sorunlarla karşılaşan ülkeler de mücadeleyi başlangıçta benzer yöntemlerle yürütmüş, zaman içerisinde durumun daha karmaşık hale gelmesiyle, mücadeleyi teröristle mücadeleden terörizmle mücadele zeminine kaydırarak çok boyutlu mücadeleye geçmişlerdir. Terörün şiddet eylemleriyle başlaması nedeniyle başlangıçta silahlı güçle tepki gösterilmesi doğal olmakla birlikte mücadelenin gecikmeden çok boyutlu zemine taşınması gerekmektedir.

Terörle mücadelede mücadelenin seviyelerini konvansiyonel harekâta olduğu gibi stratejik, operatif ve taktik olarak kesin çizgilerle ayırmak mümkün değildir. Konvansiyonel bir harekâta taktik düzeydeki bir çatışma normal şartlarda stratejik sonuçlar doğurma özelliğine sahip değil iken, terörle mücadelede bu durum farklıdır. Terörle mücadelede planlama bakımından seviye ayrımı yapılabilir ise de icra ve sonuçları bakımından seviyeleri kesin çizgilerle ayırmak kolay değildir. Asimetrik nitelikli olduğundan bazen bir yerdeki taktik düzeyli bir eylem, bir anda kamuoyunu esir alarak stratejik sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle asimetrik mücadelede taktik düzeydeki mücadele aslında stratejik ve operatif düzeydeki mücadeleler kadar önem taşımaktadır.

Bu çalışma, kırsal alanda uzunca bir süre yaygın olarak kullanılan klasik güç kullanma modeliyle karşılaştırmalı olarak farklı bir uygulamayı ele almakta, denemiş ve başarılı olmuş taktik düzeyde bir mücadele modeli sunmaktadır. Alınan dersler bağlamında bu çalışmanın sonuçları belki de yukarıda belirtilen maliyetler dikkate alındığında dünyanın en pahalı dersleri arasında yer almaktadır. Taktik

düzye de yaygın şekilde klasik güç kullanma modelinin uygulandığı dönemlerde, 1994-1995 yıllarında Güneydoğu Anadolu bölgesindeki bir ilçede uygulanan bu model, en az kuvvet kullanımıyla ve halkla beraber yürütölen bir mücadeleyi anlatmakta ve klasik güç kullanma modeliyle kıyaslayarak sağladığı üstünlüğu ortaya koymaktadır.

Karma model olarak adlandırılan bu modeldeki uygulamaya ilişkin ayrıntılar, o dönemde ilçede görev yapan birlik komutanıyla yapılan mülakata göre kaleme alınmıştır. Modelin başarısı konusunda birlik komutanının ifadesi yanında, aynı dönemde aynı ilin bir başka ilçesinde başka bir birlik tarafından yapılan operasyonda ele geçirilen örgütsel dokümanda¹ yer alan ifadeler de incelenmiştir.

Karma model özetle, güven verilerek halkın kazanılmasını ve PKK/KCK'ya karşı mücadelenin halkla beraber yürütölerek ilçede örgütün bitirilme noktasına getirilmesini kapsamaktadır. Uygulamanın temel konsepti, halkla beraber teröristle mücadele edilirken, eş zamanlı olarak terörizmle mücadele edilmesi, başka bir deyişle halka hizmet şeklindeki yumuşak güç unsurlarıyla terörü besleyen alanlardaki istismar zemininin ortadan kaldırılmaya çalışılmasını içermektedir. Kısaca taktik düzeyde de mücadelenin sadece teröristle mücadele şeklinde değil, terörizmle mücadele şeklinde yürütölmesini öngören bir modeldir. Model ilhamını Kurtuluş Savaşından almıştır. Uygulamada, halk belirli oranda kazanıldıktan sonra aktif mukavemete katılmış, daha sonra düzenlenen bir kongrede alınan topyekün mücadele kararıyla halkın kitle halinde katılımıyla yapılan nihai bir operasyonla ilçede örgüt çökme noktasına getirilmiştir.

Makalede önce PKK/KCK'nın amacı, ideolojisi, uyguladığı strateji ve taktikleri ortaya konmakta, sonra dünyadaki uygulamaları ile terörle mücadele stratejisi ve taktik düzeydeki klasik güç kullanma modeli özet olarak irdelenmekte, müteakiben karma modelin uygulanması ayrıntılı olarak anlatılmaktadır. Daha sonra örgütsel dokümanlarda yer alan ifadelerde karma modeldeki uygulamaların örgütsel bakış açısıyla nasıl değerlendirildiği incelenmektedir. Son olarak, klasik güç kullanma modeli ile karma model ayrı bir bölüm içerisinde analiz edilmekte ve sonuçta karma model taktik düzeyde kullanılabilir bir model olarak önerilmektedir.

1. PKK/KCK'NIN AMACI, GENEL YAPISI, İDEOLOJİSİ, STRATEJİSİ VE UYGULADIĞI TAKTİKLER

1.1. PKK/KCK'nın Amacı, Genel Yapısı ve İdeolojisi

Marksist-Leninist ilkeler doğrultusunda Türkiye'de yaşayan Kürtlerin önderliğinde "Bağımsız Birleşik Kürdistan" kurulmasını amaç olarak benimseyen PKK başlangıçta; parti, cephe ve ordu olmak üzere üç ana birimden oluşan bir yapıya

¹ 1. Bölge 6 Aylık Dönem Raporu, (Operasyonda Örgütten Ele Geçirilen Rapor), (1995).

sahipti. Parti; ideolojik mücadeleyi yürüten en üst düzeydeki yönetici birimi; cephe, tüm halkın temsil edildiği ve siyasi mücadeleyi yürüten siyasi organizasyonu, ordu ise silahlı mücadeleyi yürüten birimi temsil etmektedir.² 2007 yılından itibaren KCK yapılanmasına geçişle birlikte bir devlette olması gereken unsurlar teşkil edilmiş ve bu kapsamda yasama, yürütme ve yargı yanında diğer sivil ve askeri birimleri içeren bir yapılanmaya doğru gidilmiştir. Kürdistan Topluluklar Birliği'nin (KCK) teşkilinden sonra PKK bu çatı yapının bir alt organizasyonu haline gelmiştir.

Örgütün kurucu mensupları, o dönemin yaygın akımı olan Marksist-Leninist fikirlerden önemli derecede etkilenmiş olmakla birlikte diğer Marksist-Leninist gruplardan ideolojik temelde farklılaşmışlardır. Akyol'a göre PKK/KCK'nın ideolojisi Maoculuğu da kapsamaktadır. Marksizm-Leninizm'e, coğrafi yapının etkisiyle Maoculuğun "kırsal gerilla" taktiği ve köylü ayaklanması teorisi de eklenmiştir. Dolayısıyla PKK/KCK'nın ideolojisi ve yöntemi, klasik Marksizm-Leninizm teorisi yanında "gerilla savaşı", "etnik milliyetçilik" ve "köylü devrimi" gibi kavramları da kapsamaktadır.³ Tan, Türkiye'deki Kürt siyasetçilerden Abdülmelik Fırat'ın PKK/KCK'yı; laisizm, Kemalizm, Baas Partisi ve Stalinizm'in bir karışımı olarak gördüğünü ifade etmektedir.⁴

1.2. PKK/KCK'nın Stratejisi ve Uyguladığı Taktikler

Karayılan'ın ismiyle 2011 yılında yayımlanan "Kürdistan'da Askeri Çizgi" isimli kitap PKK/KCK'nın uyguladığı strateji hakkında temel bilgiler vermektedir. Karayılan bu kitapta; Çin'de, başlangıçta köylü ayaklanmaları şeklinde yapılan taktik uygulamaların Mao Zedong tarafından "Uzun Süreli Halk Savaşı Stratejisi"ne dönüştürülerek 1949'da nihai başarıya ulaştığını ve bu stratejinin farklı ülkelerde de uygulandığını ifade etmektedir. Karayılan; halk savaşının genelde gerilla ve gerillayı destekleyen halk ayaklanması olmak üzere iki gücün birleşmesinden oluştuğunu; bu stratejiyle kapitalizmin geliştiği ve toplumun önemli kısmının şehirlerde yaşadığı yerlerde ayaklanma, toplumun daha az ve dağınık bulunduğu kırsal yerlerde ise gerilla yönteminin devreye konulduğunu, gerilla yöntemi içerisinde de ayaklanmanın olduğunu, gerilla kırsalda büyüyerek şehre doğru gelirken, şehirde halk ayaklanması ile bütünleşip sonuç alındığını dile getirmektedir. Ayrıca Karayılan bu stratejinin 3 aşamadan oluştuğunu belirtmektedir. 1. aşama olan stratejik savunma aşamasının, hareketli gerilla dönemi olduğunu, sabit mevzilenmeye geçmeden sürekli hareketli, yeri yurdu belli olmayan grupların eylemlerinin olduğu, halkın örgütlendiği ve kendini büyütme çalıştığı dönem olduğunu ifade etmektedir. İkinci aşamanın; gerillanın kendini büyüttüğü, eylemleriyle etkili darbeler vurduğu bazı kurtarılmış bölgelerin oluşturulduğu

² M. Sadi Bilgiç, "Türkiye'de Kürt Sorununun Bazı Alt Parametrelerine İlişkilerin Algıların Analizi," (Doktora Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, 2011), 81.

³ Mustafa Akyol, *Kürt Sorununu Yeniden Düşünmek* (İstanbul: Doğan Yayınevi, 2006), 135.

⁴ Altan Tan, *Kürt Sorunu*, (İstanbul: Timaş Yayınları, 2009), 373.

ve üs alanlarının oluştuğu bir dönem olan stratejik denge dönemi olduğunu, bu dönemde hareketli savaşın esas alındığı, kurtarılmış alanların elde tutulabildiği ancak gerillanın beyaz alanları ele geçiremediği ve iki güç arasında denge oluştuğu bir dönem olduğunu dile getirmektedir. 3. dönem olan stratejik saldırı döneminin ise; gerillanın kendisini bir ordu haline getirip, aynı zamanda şehirlerde halkı ayaklanma düzeyinde hazırlayarak topyekûn mücadele yöntemiyle stratejik saldırılar yapılarak sonuç alınan dönem olduğunu vurgulamaktadır.⁵

“Uzun süreli halk savaşı” stratejisi özetle; devletin kırsal kesimlerde nispeten zayıf durumda olmasından hareketle, silahlı mücadelenin kırsaldan başlatılarak tüm kırsal alana yayılmasını, yoğun şiddet kullanılarak halkın devletle olan bağlarının kesilmesinin sağlanmasını, daha sonra siyasi ve askeri olarak örgüt tarafından yeniden örgütlenmesini öngörmektedir. Tüm kırsal alanlar örgüt tarafından ele geçirildiğinde şehirler kuşatılmış olacak, yerleşim merkezlerinde önce halk ayaklanmaları başlatılacak, bu ayaklanmalar daha sonra büyük çapta isyanlara dönüştürülerek arzu edilen hedefe ulaşılacaktır.⁶

Uygulamaya bakıldığında örgüt tarafından yukarıda belirtilen stratejinin adım adım gerçekleştirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Kuruluş yıllarından Öcalan yakalanıncaya kadar olan süre içerisinde stratejik savunma aşaması uygulanmaya çalışılmış, stratejik denge aşamasının gerçekleştirilmesi için de büyük çaba gösterilmesine rağmen bunda başarılı olunamamıştır. Öcalan’ın yakalanarak Türkiye’ye getirilmesinden sonra siyasallaşma çabaları başlatılmış, siyasal mücadelenin esas alındığı ve yeni bir stratejiye dönüldüğü ilan edilerek silahlı gruplar yurtiçinden Türkiye sınırları dışına çekilmiştir. 2002 yılında örgüt isim değiştirilerek KADEK adıyla yola devam etmiş, silahlı güçlerini K. Irak’ta muhafaza ederek, belirlenen hedeflere kitlesel mücadele yolu ile ulaşacağını ilan etmiştir. 2003 yılında KADEK ismini “Kürdistan Halk Kongresi” (KONGRA-GEL) adıyla değiştirmiş ve 2004 yılında tekrar eylem dönemi başlatılmıştır. 2007 yılında ise KCK yapılanmasına geçilerek devleti oluşturan birimlerin teşkili yoluna gidilmiştir. Görüldüğü gibi tam başarılı olunamasa da “Bağımsız Birleşik Kürdistan” devletini kurma yolunda uzun süreli mücadele stratejisi başlangıçtaki hedefinden sapmadan, sadece konjonktürel etkilere bağlı olarak taktik değişikliklerle yürütülmeye çalışılmaktadır.

Karayılan tarafından yukarıda belirtilen kitapta PKK/KCK’nın uygulamaya çalıştığı taktikler hakkında da bilgiler verilmektedir. Kitapta 1993 yılına kadar uygulanan taktikte; temel eylem türlerinin, sabit hedeflere yönelik yapılan eylemler, yol kesme ve yer yer baskınlar biçiminde olduğu⁷; 1994 yılı başlarında belirlenen taktikte ise denge dönemine geçilmesinin ve kurtarılmış alanlar oluşturulmasının

⁵ Murat Karayılan, *Kürdistan’da Askeri Çizgi*, (Mezopotamya Yayınları, 2011), 75-76.

⁶ Bilgiç, “Türkiye’de Kürt,” 84.

⁷ Karayılan, “Kürdistan’da Askeri,” 229.

hedeflendiği, ancak bunda başarılı olunamadığı belirtilmektedir.⁸ Başarısızlığın nedenleri ise özet olarak; TSK'nın "alan hâkimiyeti konsepti"yle örgütün hareket alanını daraltması ve lojistik kapasitesini zayıflatması; örgüt kadroları içerisinde güçlü taktisyenlerin olmaması; bölgelerin bireysel hareket etmeleri ve dayanışma içerisine girmemeleri; PKK/KCK'nın genel taktiğinin tabur, karakol ve bunların uzaktan güvenliğini sağlayan birimlerin bulunduğu tepelere baskını esas alması, ancak güvenlik güçlerinin bu hedefleri mayın, tel örgü, projektör ve termal kameeralı tanklarla güçlendirerek örgütün saldırılarını boşa çıkarması; PKK/KCK'nın komuta kademesinde erken başarı beklentisinin olması ve bu da gerçekleşmeyince örgüt içerisinde psikolojik sorunların başlaması; komuta kademesinde görev alanların hiçbir zaman alan kurtarma stratejisine inanmamış olmaları nedeniyle takım eylemliliğini esas almaları ve sene sonunda da hesap vermemek için küçük güçlerle vurup kayıp vermeden çekilmeyi tercih etmeleri; şehirdeki örgütlülüğün büyük darbe alması ve adeta tecrit olması, yerel seçimlerde PKK/KCK karşıtlarının yerel yönetimleri kontrolleri altına almaları ve bunun da örgüte büyük zarar vermesi şeklinde sıralanmaktadır.⁹

1995 yılında güney bölgede tabur düzeyinde kuvvetlerin kullanılması düşünülmüş ve Hakkâri bölgesi kontrol altına alınmaya çalışılmış, ancak bunda başarılı olunamamış, karakol baskınları şeklindeki küçük kuvvet taktikleri devam etmiş ve örgütte genel olarak yenilmişlik ruh hali egemen olmuştur.¹⁰ Nitekim bu durum Kod Zeki'nin ifadelerine "Savaş süreci artık bitmiştir. Büyük gerilla güçlerine gerek yoktur. Gerilla küçük çaplı eylemlerle kendini korumalıdır. IRA tipi yöntemlere ağırlık vermelidir. Gerillanın böyle bir savaşla sonuç alamayacağı ortaya çıkmıştır. Hareketli savaş hikâyesidir. Alan kurtarmak ve sonuç almak mümkün değildir." şeklinde yansımıştır. Ayrıca o dönem için; örgüt içinde küçük gruplar oluşarak örgütün çizgisi dışında işlerle uğraşıldığı, alttan alta çürümenin ve kopuşların başladığı ifade edilmiştir.¹¹

1996 yılında arazinin derinliğini kullanma taktiği planlanmış, bu yöntemle karakolların üzerine gitme yerine, güvenlik güçlerinin üzerlerine çekilerek tuzağa düşürülmesi düşünülmüştür. Bu maksatla arazinin iyice işlenmesi ve her tarafına mevzi yapılması gerektiğinden hareketle ilk uygulama olarak Zap bölgesinde bazı tüneller yapılmış, ancak çeşitli nedenlerle tam olarak gerçekleştirilememiştir.¹²

Aynı şekilde 1997 yılında da araziye dayalı savaş taktiği planlama olarak benimsenmiş ve bu yıl final yılı ilan edilmiştir. Bu taktikte mevzilenilen alanın denetimi alınması, bir nevi devletin giremediği, girdiğinde de büyük kayıplar vereceği

⁸ A.g.e., 249.

⁹ A.g.e., 265-280.

¹⁰ A.g.e., 283-288.

¹¹ A.g.e., 289.

¹² A.g.e., 296.

üs alanlarının oluşturulması hedeflenmiştir.¹³ Bu yolla askeri çözümün çözüm olamayacağı mesajı verilerek siyasi otoritenin siyasal çözüme mecbur kılınması amaçlanmış, ancak bu taktiğin uygulanması bir yana, yanından bile geçilememiştir.¹⁴ Özetle PKK, küçük gruplarla vur-kaç taktiğine dayalı hareket tarzlarını bir türlü aşamamış, “stratejik denge” dönemine geçebilmek için oluşturmak zorunda olduğu kurtarılmış bölgeleri bir türlü tesis edememiş, böylece örgütün stratejisi çökmüştür.

Daha sonraki yıllarda, karakol ve arazide üslenmiş bulunan birliklere (sabit hedefler) saldırılar şeklinde sürdürülen klasik taktik yanında, büyük ölçüde uzaktan komutalı patlayıcılar kullanılmaya başlanmıştır.¹⁵

2. TERÖRLE MÜCADELE STRATEJİSİ

Bal, terörle mücadelenin, teröristle mücadele ve terörizmle mücadele olmak üzere iki temel konsept üzerine oturduğunu, teröristle mücadelenin silahlı eylem yapan teröristlere karşı yürütülen mücadele, terörizmle mücadelenin ise yaşanan olayları yazılı ve sözlü propaganda alanına dönüştürmeye çalışan fikirselle mücadele alanı olduğunu vurgulamaktadır.¹⁶

Terörle mücadelenin, dünya örneklerinde olduğu gibi; eğitim, ekonomi, sağlık, sosyal, sosyokültürel, sosyopsikolojik, iletişim, idare, diplomatik, güvenlik ve benzeri yumuşak ve sert güç alanlarını kapsayan çok boyutlu bir mücadele anlayışıyla yürütülmesi gerekmektedir. Ayrıca bu alanlardaki projelerin de birbirinden bağımsız olarak değil, senkronize edilmiş, entegre bir bütünlük içerisinde uygulanması önem taşımaktadır.

Sandıklı, teröre katkı sağlayan alanlarda uygulanacak projelerin bilimsel nitelikli alan araştırmalarına dayalı olarak belirlenmesi, bu projelerin bölgede uzun süreli olarak uygulanması, etki analizleri yapılarak uygulamanın sorun üzerindeki etkilerinin tespiti ve gerekirse yeniden doz ayarlamaları yapılarak uygulamaya sabırla devam edilmesi şeklinde sistematik bir çerçevede yürütülmesi gerektiğini ifade etmektedir.¹⁷

Etnik terörle mücadeledeki en önemli hususlardan birisi güvenlik bağlamında güç kullanılması ile yumuşak güç uygulamaları arasında makul bir dengenin kurulmasıdır. Bu konuda Posen’ın, “etnik güvenlik açmazı” olarak ifade ettiği önemli husus dikkati çekmekte, devletin güç kullanmaması durumunda terörün ortadan

¹³ A.g.e., 314-315.

¹⁴ A.g.e., 319.

¹⁵ A.g.e., 272-273.

¹⁶ İhsan Bal, “Türkiye’de Terörle Mücadele: PKK Örneği,” *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele* içinde, der. İhsan Bal ve Süleyman Özeren, (Ankara: USAK Yayınları, 2010), 19-20.

¹⁷ Atilla Sandıklı, *Terörle Mücadele Stratejisi*, (İstanbul: BİLGESAM Yayınları, 2011), 13.

kalkmadığı, tam tersine daha da arttığı vurgulanmaktadır.¹⁸ Sandıklı da benzer yaklaşımla, terörle mücadelede fazla güç kullanmanın travmatik yan etkileri nedeniyle uzun vadede terör örgütüne güç kattığını, hiç güç kullanmamanın da terör örgütünün bölgede kontrolü sağlamasına yol açtığını, dolayısıyla aşırı güç kullanma ile hiç denecek kadar az güç kullanmanın ikisinin de aynı sonuca yol açtığını vurgulamaktadır.¹⁹

Dünyada terörle mücadele stratejilerine bakıldığında, teröre maruz kalan ülkelerin genellikle başlangıçta olaya güvenlik odaklı yaklaşımları, durumun daha karmaşık hale gelmesinden sonra terörü besleyen, sosyal, ekonomik, psikolojik, siyasal ve kültürel boyutlarının da olduğunu fark ettikleri görülmektedir. Bu husus terörle uğraşan hemen hemen bütün ülkeler için geçerlidir. Bunda terörün şiddet eylemlerini içermesi ve mağduriyetlere neden olmasının ciddi etkisi vardır.

İngiltere'nin terörle mücadelesini inceleyen Özeren ve Demirci; başlangıçta sertlik yanlısı politikaların uygulandığını, ancak daha sonra bunun farklı şekilde terörü beslediği fark edilince değişikliğe gidildiğini belirtmektedirler. Bu çerçevede askeri çözümlerle başlayan sürecin daha sonra gerek denetim gerekse sorumluluk açısından siviller tarafından yönetildiğini, terörle mücadelenin sadece teröristle mücadele olarak algılanmadığını ve diğer alanları da kapsayan terörizmle mücadele boyutunun beraberce yürütüldüğünü, ötekileştirilmişlik duygusunun yok edilmesi amacıyla yapısal ve yasal değişiklikler yapılarak sivil toplum örgütleri de dâhil olmak üzere tüm özel ve kamu kuruluşlarının aynı amaca hizmet eder hale getirilmesinin sağlandığını, mücadelenin İçişleri Bakanlığı koordinatörlüğünde farklı istihbarat ve güvenlik birimleri arasında koordinasyon ve işbirliği içerisinde yürütüldüğünü, ayrıca terörle mücadelede toplumun bilgilendirilmesinde şeffaf bir sistemin kurulduğunu ifade etmektedirler.²⁰

Şimşek, İspanya'nın ETA ile mücadelesinde; ETA'nın ortaya çıkışında baskıcı dikta rejiminin yasakçı uygulamalarının rolünün büyük olduğunu, örgütle mücadelenin örgüt üyeleriyle mücadele olarak algılanmasının örgütü daha da güçlendirdiğini, daha sonra yürürlüğe konulan sosyal entegrasyon programlarının ETA'ya taban desteğini azalttığını, buna paralel olarak uluslararası alanda önlemler alınarak başta Fransa olmak üzere diğer ülkeler ile işbirliğine gidilmesinin örgütün dış kaynaklı lojistik ve finans kaynaklarının kesilmesini sağladığını, örgütün sözcülüğünü yaptığı söylenen ETA'nın siyasi kanadı HB'nin kapatıldığını ve devamı niteliğinde olan siyasi partilere hayat hakkı verilmediğini, şiddet yanlısı olmayan partilerle işbirliğine gidilerek şiddet yanlısı grupların yalnızlaştırıldığını ve kamuoyu ile iletişimin etkili ve sürekli olarak canlı tutulduğunu dile getirmektedir.²¹

¹⁸ Barry Posen, "The Security Dilemma and Ethnic Conflict", *Survival*, c. 35, no. 1, (1993): 41.

¹⁹ Sandıklı, "Terörle Mücadele," 131.

²⁰ Süleyman Özeren ve Süleyman Demirci "İngiltere'nin Ayrılcı IRA ve Dine Karşı Terörle Mücadele Politikası," *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele* içinde, der. İhsan Bal ve Süleyman Özeren, (Ankara: USAK Yayınları, 2010), 298-300.

²¹ Yılmaz Şimşek, "İspanya'nın Terörle Mücadelesinde ETA Örneği," *Dünyadan Örneklerle Terörle*

Yılmaz; Sri Lanka'daki Tamil Kaplanları (LTTE) isimli terör örgütüne karşı yapılan mücadelede; yöneticilerin sorunu başlangıçta salt bir güvenlik sorunu olarak gördüklerini ve buna bağlı olarak askeri ve polisiye önlemler geliştirdiklerini, daha sonraki dönemde diğer alanları da kapsayan politikalar üretilmesine rağmen, hükümetin bazı sınırlılıkları ve LTTE'nin uzlaşmaz tavırları nedeniyle sorunun çözülemediğini, 2006 yılında başlatılan kapsamlı bir askeri harekâtla LTTE'ye askeri alanda büyük bir darbe vurularak insiyatifin hükümetin eline geçtiğini, bundan sonrasının ise, askeri başarıyı diğer alanlardaki politikalarla destekleyerek Tamil toplumunun kazanılmasına bağlı olduğu bir sürece girilmiş olduğunu belirtmektedir.²²

Fransa'nın terörle mücadele stratejisini inceleyen Yamaç, terörle mücadele stratejisinde iç ve dış güvenliğin birlikte değerlendirildiğini belirtmekte; istihbarat mekanizmasının güçlendirildiğini, teknolojik yenilenme ve önleme faaliyetlerine önem verildiğini ifade etmektedir. Ayrıca son dönemde tehdit türlerinde meydana gelen değişmeye bağlı olarak stratejinin geliştirildiğini, bu kapsamda devletin bekasına ve yaşamına yönelik risk ve tehditlerin öngörülmesini, tanımlanmasını ve karşı tedbirlerin üretilmesini içeren bir yaklaşımın benimsendiğini ifade etmektedir.²³

Terörle mücadelede Japonya; kendine has özellikleriyle sertlik yanlısı bir politika uygulamamış, yumuşak ve kucaklayıcı güç kullanımıyla uzun dönemde başarılı olacak şekilde mücadelesini yönetmiştir. Japonya örneği kendi koşulları içerisinde diğer ülkelere kısmen de olsa iyi bir örnek oluşturmaktadır.²⁴

ABD terörle mücadelede, ön alma konsepti çerçevesinde Irak ve Afganistan'a müdahale ederek askeri güç kullanımı ekseninde bir strateji takip etmiş, ancak müttefiklerinin bile tam olarak desteğini sağlayamamış, çok sayıda insan hakkı ihlalleri yaşanmış, sivil zayıfın artması ve bölgede İsrail politikalarının sorgulanmadan desteklenmesi nedeniyle dünyada ABD aleyhtarı duygu ve düşüncelerin doğmasına neden olmuştur. Ancak son dönemde ders çıkararak, daha fazla diplomasi ve işbirliğine dayanan yaklaşımla bozulan imajını düzeltmeye çalışmaktadır.²⁵

Mücadele içinde, der. İhsan Bal ve Süleyman Özeren, (Ankara: USAK Yayınları, 2010), 340-343.

²² Ömer Yılmaz, "Aslan'ın Kaplanla Mücadelesi: Sri Lanka ve Tamil Anayurdu Özgürlük Kaplanları (LTTE) Terör Örgütü," *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele* içinde, der. İhsan Bal ve Süleyman Özeren, (Ankara: USAK Yayınları, 2010), 204-206.

²³ Fatih Yamaç, "Terörle Mücadele Politikalarında Yeni Stratejiler: Fransa Örneği," *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele* içinde, der. İhsan Bal ve Süleyman Özeren, (Ankara: USAK Yayınları, 2010), 233-235.

²⁴ M. Alper Sözer ve Salih Elmas, "Terörle Mücadelede Farklı Bir Yaklaşım: Japonya Örneği," *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele* içinde, der. İhsan Bal ve Süleyman Özeren, (Ankara: USAK Yayınları, 2010), 152-154.

²⁵ Hüseyin Cinoğlu ve Süleyman Özeren, "ABD'nin Yeni Terörle Mücadele Konsepti: Savaş Yerine Uyumlu İşbirliği mi?," *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele* içinde, der. İhsan Bal ve Süleyman Özeren, (Ankara: USAK Yayınları, 2010), 371-372.

3. TAKTİK DÜZEYDE TERÖRLE MÜCADELE

Türkiye’de taktik düzeydeki terörle mücadele yöntemlerine bakıldığında, “silahlı güçle mücadele yöntemi” diğer bir deyişle klasik model ve silahlı gücün gerektiği zaman ve yeteri kadar, yumuşak gücün eşzamanlı olarak en üst düzeyde kullanıldığı “karma model” olmak üzere 2 temel yöntemin ortaya çıktığı, birinci yöntemin uzun süreli ve yaygın bir şekilde uygulandığı, ikinci yöntemin ise münferiden ve kısa süreli olarak uygulandığı görülmektedir.

İki yöntemin birbirinden temel farkı; klasik modelin odağında silahlı mücadelenin yer alması, diğer önlemlerin bu mücadelenin yan etkilerini en aza indirmeye yönelik olması ve terörizmle mücadelenin mülki makamlara bırakılmış olması; karma modelde ise başından itibaren, öncelikli olarak halkın kazanılması ve silahlı mücadelenin beraberce yürütülmesi, halkla beraber teröristle mücadele edilirken, eş zamanlı olarak mülki makamlarla yakın işbirliği içerisinde terörizmle mücadele edilmesi, başka bir deyişle üretilen hizmet ve sağlanan destekle (yumuşak güç unsurlarıyla) terörü besleyen alanlardaki istismar zemininin ortadan kaldırılmaya çalışılmasıdır.

3.1. Klasik Model (Silahlı Güçle Mücadele Yöntemi)

Bu yöntem 1984 yılından itibaren uzunca bir süre uygulanmıştır. Bu yöntemin uygulanmasında bölgede bulunan terörist miktarı ve arazi yapısı dikkate alınarak ihtiyaç duyulan birlik miktarı bölgeye gönderilerek mücadele edilmiştir. Başlangıçta konvansiyonel harekâta göre teşkilatlandırılmış bulunan birlikler kullanılmış, zaman içerisinde bu birlikler yeterli ateş ve manevra gücüne sahip olacak şekilde tim teşkilatına dönüştürülerek daha etkili olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Bu yöntemin uygulanması esnasında koruculuk tesis edilerek bölge halkından sınırlı sayıda da olsa insanın aktif olarak mücadeleye katılması sağlanmıştır. Bölge insanı olmaları ve araziye çok iyi tanımaları nedeniyle korucuların silahlı mücadelenin başarısına ciddi derecede katkıları olmuştur.

İlerleyen dönemlerde halkla ilişkiler konusuna daha fazla önem verilmiş ve askeri personel bu konuda eğitilmiştir. Bu uygulamanın olumlu yansımaları olmuş ve güvenlik güçleri halkla ilişkilerde daha dikkatli olmuşlardır. Ancak mücadele büyük ölçüde silahlı mücadele etme şeklinde yürütüldüğünden mücadelenin kaçınılmaz yan etkileri tam olarak önlenememiştir. Son dönemde operasyonel faaliyetler yanında köy ziyaretleri, sağlık ve eğitim yardımları gibi halkı kazanma yönünde çabalar da gösterilmiştir. Ancak terörü besleyen alanlarda yürütülmesi gereken mücadelenin büyük ölçüde güvenliğe endeksli hale gelmiş olması sistematik bir şekilde yürütülebilmesine imkân vermemiş, dolayısıyla arzu edilen sonuç alınamamıştır.

Bu yöntemin uygulandığı dönemlerde örgüte katılımı önleyici tedbirlerin hayata

geçirilmesinin mülki makamların görevi olduğu düşünülmüştür. Bu husus teorik olarak doğru olmakla birlikte güvenlik ortamının hizmet üretmeye uygun olması ve örgütün dağıtılmasının etkisiz hale getirilmesine öncelik verilmesi nedeniyle mülki makamların hizmet üretebilmesi fiilen mümkün olmamıştır.

Bu yöntemde dağıtılmasının etkisiz hale getirilmesi öncelik taşıdığından “başarı kriteri” etkisiz hale getirilen terörist sayısı olmuştur. Artan terörist sayısına paralel olarak daha fazla güç kullanılması, kaçınılmaz yan etkilerin de artmasına neden olmuş, sonuçta istenmeden de olsa halka verilen rahatsızlık daha fazla hissedilir hale gelmiştir. Diğer yandan etkisiz hale getirilen her teröristin ailesinde ve akrabalarında olumsuz psikolojik yansımalar ortaya çıkmıştır.

Bu yöntem 1993 yılından sonra “alan kontrol konsepti” ile geniş çapta ve yaygın olarak kullanılmış, örgüte büyük çapta darbe vurularak gücü ciddi derecede azaltılmıştır. Bu konseptin uygulanması esnasında silahlı mücadele yanında, örgütün yoğun olarak bulunduğu bölgelerde örgüte destek sağlayan köylerin bir kısmı boşaltılmıştır. Bu konseptin uygulanması başlangıçta rahatlatma sağlamış ve örgütün lojistik kapasitesine büyük darbe vurmuştur. Karayılan’ın ifadesine göre bu uygulama lojistik kapasitenin zayıflamasına ve militan sayısının yarıya kadar düşmesine neden olmuştur.²⁶ Ancak kısa bir süre sonra, boşaltılan köylerden kentlere göç eden bu ailelerin gençlerinin önemli bir kısmı örgüte katılmışlardır. Karayılan, o yıllarda Bestler bölgesindeki boşaltılan köylerde yaşayan insanların, Şırnak ve Cizre başta olmak üzere civar bölgelere yerleştiklerini, şehirlerdeki “serhildanları” ilk geliştiren kesimlerin genelde boşaltılan köylerden gelen insanlar olduğunu ifade etmektedir.²⁷ Yapılan kapsamlı bir alan araştırması da bu durumu teyit etmiş; Mersin ve İstanbul illerinde bölgeden göç eden insanların yaşadıkları mahallelerde “Devlete Güven”in daha düşük değerinde, “PKK/Öcalan’a Güven”in ise daha yüksek değerinde olduğu görülmüştür.²⁸ Sonuçta, iyi niyetli de olsa, güç kullanarak çabuk sonuç alma çabası, kısa bir süre sonra dolaylı olarak örgütü güçlendiren ve örgütün taban bulmasına zemin hazırlayan bir etkene dönüşmüştür.

Bu yöntemin yaygın olarak kullanılması sonucunda durum, bir yandan örgüt mensuplarının etkisiz hale getirildiği, diğer taraftan örgüte katılımların devam ettiği, örgütün gücü azalsa da sesini sansasyonel eylemlerle duyurabildiği, zayıf verdirmediği, uyguladığı etkili propaganda taktikleriyle kamuoyunu olumsuz yönde etkilemeye devam ettiği bir kısır döngüye dönüşmüştür.

3.2. Karma Model

Bu bölüm, 1994-1995 yıllarında Güneydoğu Anadolu bölgesindeki bir ilçede

²⁶ Karayılan, “Kürdistan’da Askeri,” 286.

²⁷ A.g.e., 181.

²⁸ M. Sadi Bilgiç ve Salih Akyürek, Güneydoğu Sorununun Sosyolojik Analizi, (Ankara: BİLGESAM Raporu, 2009), (Yayımlanmamış Rapor), 221.

görev yapan ve bu modeli uygulayan komutan ile yapılan mülakattaki ifadelere göre hazırlanmıştır.²⁹

3.2.1. 1994 Yılı Başlarında İlçenin Güvenlik Durumu

Güvenlik gücü olarak 1994 yılında İlçe Jandarma Komutanlığına bağlı 1'i ilçe merkezinde, 4'ü kırsal alanda olmak üzere toplam 5 Jandarma Karakolu ve 1 İlçe Jandarma Komando Bölüğü bulunmaktadır. Bu da kırsalda görev yapabilen toplam yaklaşık 300 kişilik bir kuvvete denk gelmektedir. O dönemde dağ kadrosu olarak ilçe sınırları içerisinde sürekli olarak 100 civarında terörist bulunmaktadır. Ayrıca geçiş güzergâhı üzerinde olması nedeniyle diğer bölgelere geçiş yapan ve sayısı mevsime bağlı olarak değişen çok sayıda terörist de geçici de olsa ilçe sınırları içerisinde yer almaktadır.

1993 yılı sonunda ilçedeki güvenlik durumu kötüleşmiş ve kuvvet yetersizliği nedeniyle güvenlik güçleri zayıf vermeye başlamıştır. Kırsaldaki karakollara yapılan lojistik destek faaliyetleri esnasında atılan pusularda şehitler verilmiş, mevcut kuvvetler yetersiz kalınca, kırsal alandaki iki jandarma karakolu kapatılmak zorunda kalınmıştır. Örgüt kapatılan karakolların önüne köylüleri toplamış, karakol binasını yakarak, "T.C. karakolunu terk etmek zorunda kaldı ve yakında ilçe karakolunu da teslim alacağız." şeklinde propaganda yapmıştır. Kırsal alanda görev yapan bir diğer karakol da kapatılmanın eşiğine gelmiştir.

PKK'nın kırsalda etkili olması, eylemlerin ilçe merkezine yönelmesini sağlamış, 1994 yılı başlarında İlçe Jandarma karakoluna ve ilçeye saldırılmıştır. Yapılan saldırıda iki jandarma personeli yaralanmış ve Kaymakamın konutu bombalanmıştır.

Yaşanan ciddi güvenlik sorunları halkı sinme noktasına getirmiş, güvenlik kuvvetlerindeki yetersizlik nedeniyle meydana boş bulan PKK, propaganda gruplarıyla köylere giderek megafonlarla "T.C.'nin teslim olmaya başladığı ve Kürdistan'ın özgürlüğe kavuşmak üzere olduğu" mesajlarını vermeye başlamıştır. Bunun üzerine halkta başlayan panik, daha önce korucu olan vatandaşların önemli bir kısmını, koruculuktan vazgeçerek silahlarını teslim etmeye sevk etmiş ve korucuların yaklaşık dörtte üçü silahlarını teslim etmiştir. Özetle 1994 yılı başlarında örgüt ilçenin önemli bir kısmında etkili olmuş, halkta da tam bir panik ve korku havası hâkim olmuştur.

Bu durum; yol, su, elektrik, eğitim, sağlık, PTT hizmetleri ve benzeri tüm kamu hizmetlerini de durma noktasına getirmiştir. Öğretmenlerin öldürülmesi okulların kapanmasına; iş makinelerinin yakılması, müteahhitlerin ve kamu görevlilerinin kaçırılarak tehdit edilmeleri de diğer hizmetlerin durmasına neden olmuştur. Her şey güvenliğe endeksli olduğundan kamu hizmetleri felç olmuş, mülki idare hiç-

²⁹ M. Sadi Bilgiç, Mülakat Notları (Birlik Komutanı İle Yapılan Mülakatın Yayınlanmamış Notları), (2013).

bir hizmet üretemez duruma gelmiştir.

Devletin o günlerde bölgede yeterli gücünün olmaması nedeniyle karakollarını kapatmak zorunda kalması, PKK'nın propagandasının da etkisiyle halk tarafından devletin yenilgisi şeklinde algılanmıştır. Daha sonra bu algı giderek yaygınlaşarak, “devletin mücadele edemediği bir durumda ben nasıl mücadele edebilirim” düşüncesi ortama süratle yayılmış ve halkta teslimiyet psikolojisinin doğmasına yol açmıştır. Bu ilçe örneğinde görüldüğü gibi terörle mücadelede gücün miktarı yetersiz kaldığında veya yetersiz güç kullanıldığında örgüt süratle alanda üstünlük sağlamakta, tekrar eski durumun sağlanabilmesi için daha fazla gayret ve güç kullanma ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Ayrıca her şey güvenliğe endeksli olduğundan diğer hizmetler de durmaktadır. Bu nedenle terörle mücadelede, inisiyatif kaybedilmeyecek ve sürekli elde tutulacak şekilde yeterli gücün, uygun şekilde kullanılması önem taşımaktadır.

Bu durum; Posen'ın “etnik güvenlik açmazı” olarak ifade ettiği, devletin teröre yeterli kuvvetle müdahale etmemesinin genellikle terörü ortadan kaldırmadığını, aksine terörün daha da artmasına yol açabildiği,³⁰ Byman'in, devletin teröre karşı daha az kuvvet kullanımını içeren politikalar uyguladığında devletin aciz kalıyor görüntüsünün ortaya çıkabileceği, bunun da terör örgütünün ulaşmak istediği bir durum olduğu³¹ şeklindeki görüşleri teyit etmektedir.

1994 yılı başlarında yaşanan böyle bir güvenlik ortamında ilçeye gelen komando taburu tarafından “karma model” uygulanmaya başlanmıştır.

3.2.2. Karma Modeldeki Temel Konsept

Karma modeldeki temel konsept özet olarak; şefkatli yaklaşım, güven verme ve gerektiğinde her türlü destek sağlanarak halkın kazanılmasını, örgütün silahlı unsurlarına karşı güç kullanılmasını ve güç kullanma da dahil olmak üzere mücadelenin halkla beraber yürütülmesini kapsamaktadır. Bu mücadeledeki diğer temel unsur, halkla beraber teröristle mücadele edilirken, eş zamanlı olarak terörizmle mücadele edilmesi, yumuşak güç unsurlarıyla terörü besleyen alanlardaki istismar zemininin ortadan kaldırılmaya çalışılmasıdır.

Bu modelde bölgedeki koşullar dikkate alınarak hem “sert güç” hem de “yumuşak güç” eşzamanlı olarak uygulanmıştır. Sert güç, örgütün dağ kadrosuna karşı kullanılmış, halka karşı kesinlikle kullanılmamıştır. Güç zamanında, yeteri kadar, uygun hedeflere karşı ve meşru tarzda kullanılmış, masum insanların zarar görmesine fırsat verilmemiştir. Halka karşı sadece şefkat, hizmet ve desteği kapsayan yumuşak güç kullanılmıştır.

³⁰ Posen, “The Security,” 41.

³¹ Daniel Byman, “The Logic of Ethnic Terrorism”, *Studies in Conflict and Terrorism*, c. 21, no. 2, (1998): 156.

Bu model ilhamını Mustafa Kemal Paşa'nın önderliğinde yürütülen Kurtuluş Savaşı'ndan almıştır. Anadolu'da mücadele başlatılırken önce halk içerisinde yoğun bir mücadele kampanyası başlatılmış, halka yeni bir direniş ruhu kazandırılmış, bu konuda aydınlar adım adım Anadolu'yu dolaşmışlar ve mücadele ruhunu ateşlemişlerdir. Gönül planında yapılan bu ateşlemeden sonra kongreler yapılmış ve halk örgütlenerek askeri mücadele zafere ulaşmıştır. Bu modelde de; önce birliğin bölgeye adaptasyonu sağlanmış, halka güven verilmiş ve özgüven kazandırılmış, sonra halkın aktif mukavemete katılması sağlanmış, en son safhada ise halkla birlikte topluca mücadele edilerek ilçede örgüt bitirme noktasına getirilmiştir.

Birinci Safha: Birliğin Bölgeye Adaptasyonu, Güven Verme ve Halka Özgüven Kazandırılması Safhası (Şefkat Operasyonları)

Terörle mücadelenin temel unsuru halkın kazanılması olduğundan öncelikle halka işbirliği yapacak cesaretin kazandırılması, bunun için de mücadelenin ilk adımı olarak örgütün psikolojik üstünlüğünün kırılması, panik halindeki halkın sakinleştirilmesi ve halka güven verilmesi gerekmektedir.

Bu safhaya önce birliklerin eğitimiyle başlanmıştır. Sert güç kullanmaya göre eğitilmiş olan komando birliğini yeni anlayışa göre bilinçlendirmek üzere başlangıçta yoğun çaba gösterilmiş, halka en ufak bir zarar verilmemesi, sert muamelede bulunulmaması konusunda sürekli ve ikna edici çalışmalar yapılmıştır. Böylece birlik personelinin halkla ilişkiler konusunda gereken hassasiyeti ve dikkati göstermesi sağlanmıştır.

Birliğin kondisyonunu yükseltmek, araziye tanımak, vatandaşlarla tanışmak ve görüşmek, örgütü eylem yapmaktan alıkoyarak inisiyatifi kaybetmesini sağlamak ve halka güven vererek özgüvenini yükseltmek amacıyla, halk rahatsız edilmeden yoğun operasyonlar yapmak gerekmektedir. Bunun için tabur iki gruba ayrılarak haftada en az iki operasyon yapılacak düzen alınmıştır.

Etkili operasyonlar yapabilmek için hem araziye yakından tanımak, hem de birliğin kondisyonunu arazi yapısına uygun bir performans düzeyine çıkarmak gerekmektedir. Birlik üstün bir kondisyona sahip olmasına rağmen bölgenin arazi yapısına göre bu bile yetersiz kalmaktadır. Düşük zeminlerden yüksek rakımlara tırmanmak ciddi efor sarf etmeyi gerektirmektedir. Bunun için de tırmanmalarda gerekli olacak ilave kas sistemlerinin geliştirilmesi ve yüksek rakıma adaptasyonu sağlayacak şekilde kandaki alyuvar sayısının artırılarak vücuda oksijen alımının yeterli düzeye getirilmesi gerekmektedir. Bütün bunlar, arazide tırmanmayı ve sürekli arazide dolaşmayı gerektirmektedir.

Diğer yandan sürekli operasyon yapmak, örgütün eylem yapmasına fırsat vermemekte, dolayısıyla inisiyatifi kaybetmesine neden olmaktadır. Çünkü eylemlerin planlanmasında, örgüt tarafından operasyonel güvenliğe büyük önem verilmekte,

eylem öncesi defalarca keşif yapılmakta ve sonuçları bakımından eylemi sekteye uğratacak faktörlerden hassasiyetle kaçınılmaktadır. Bu nedenle, örgütü eylem yapmaktan caydırabilmenin yolu, teröristlerin hayatından ziyade, eylemin güvenli bir şekilde icrasını riske sokacak tedbir veya belirsizlikten geçmektedir.

Örgütün bu taktiğine aynı ilin bir diğer ilçesinde yapılan bir operasyonda ele geçirilen örgütsel dokümanlar arasında bulunan “Özel Genişletilmiş Yönetmelik” adlı doküman ışık tutmaktadır. “Komuta Tarzı”, “Çalışma Tarzı”, “Hareket Tarzı” ve “Savaş Tarzı” olmak üzere 4 ana bölümden oluşan 34 sayfalık “Özel Genişletilmiş Yönetmelik”te eylemlerin planlanması, hazırlanması ve icrasına ilişkin ayrıntılar yer almaktadır. Bu dokümanın 4. Bölümünde yer alan Gerilla Savaşı başlığı altındaki 15. Madde’de “Gerilla birliği inisiyatifi dâhilinde çatışmalara girer. İnisiyatifi olmadığı hallerde çatışmadan kaçınır.”³² 17. Maddesinde “Gerilla savaşında gerilla birliğinin ya da gerilla kolunun harekâtı bir bütün olarak ayrıntılı bir planlamadan geçirilir.”³³ 18. Maddesinde “Gerilla savaşında her saldırı zorunluluktan değil, kendi inisiyatifinde planlı düzenlenir.”³⁴ Dokümanın 4. Bölümünde Baskın başlığının 2. Maddesinde “Hedef seçimi doğru yapılmalı. Gece gündüz keşifleri kesin yapılır.”³⁵ ifadeleri yer almaktadır. Bu hususlar örgütün kendi inisiyatifi ile planlamadığı takdirde bir temas durumu söz konusu olduğunda çatışmadan kaçınması gerektiğini, yapılan eylemlerin baştan sona bir bütün olarak çok ayrıntılı olarak planlanmasını, bu kapsamda gece ve gündüz keşiflerin yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Gerçekten de bu ilke örgüt tarafından kesin olarak uygulanmakta ve riske girilmemektedir. Güvenlik güçlerinin operasyon yoğunluğunu artırarak arazide sürekli hareket halinde olmaları, örgütün eylem planlamasına, keşif yapmasına ve icrasına fırsat vermeyeceğinden örgütün eylemsiz kalmasına ve hareket serbestisini, dolayısıyla inisiyatifini kaybetmesine neden olmaktadır.

Aynı dokümanın 4. Bölümünde yer alan Gerilla Savaşı başlığı altındaki 27. Maddede “Gerilla savaşında birlikler, kendi üs alanlarına dayalı, gizli ve sürekli hareket halinde olurlar”³⁶ hususu yer almaktadır. Örgüt mensupları bu kapsamda ana üs bölgeleri civarında “nokta” adını verdikleri geçici üs bölgeleri arasında sürekli olarak hareket halinde bulunmaktadır. Gündüz hareket edilmemekte, geceleri bir noktadan diğer bir noktaya hareket edilmektedir. Bir noktada genelde en fazla bir gece kalınmakta, noktalar arasında sürekli hareket halinde bulunmaktadır. Böylece güvenlik güçlerinin operasyonlarına hedef olmaktan kurtulmaya çalışmaktadırlar. “Alan Kontrol Konsepti” bu taktiğe karşı geliştirilmiştir. Bu konsept kritik arazi kesimlerinin kontrol altına alınması ve arazide sürekli hareket halinde bulunularak örgütün hareket edemez hale getirilmesi, temas sağlandığında da et-

³² Özel Genişletilmiş Yönetmelik (PKK’nın Eylem Planlama ve İcrasıyla İlgili Dokümanı), (1995 Yılında Operasyonda Ele Geçirilen Doküman), 22.

³³ A.g.e., 22.

³⁴ A.g.e., 22.

³⁵ A.g.e., 27.

³⁶ A.g.e., 22.

kisiz hale getirilmesi esasına dayanmaktadır.

Dokümanın Hareketli Savaş başlığı altındaki 9. Maddesinde, “Hareketli savaşta kazanmak esastır. Kazanmanın olmadığı yerde geri çekilmek esastır”³⁷ ilkesi yer almaktadır. Bu durum güvenlik güçlerinin güç ve arazideki konumları bakımından daha üstün olduğu durumlarda örgütün geri çekilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Nitekim alandaki uygulamalarda hep öyle olmuştur. Güvenlik güçleri hem manevra hem de ateş gücü bakımından daha üstün olduğu veya mahkûm arazide hassas bir konumda olmadığı durumlarda örgüt temasa girmekten hep kaçınmıştır. Örgüt sadece güvenlik güçlerinin yaptıkları hatalardan istifade etmiştir.

Yönetmeliğin Gerilla Savaşı başlığının 33. Maddesinde “Gerilla savaşında düşmanın yakından takibi, istihbarat ve keşfi esastır”³⁸ ilkesi çerçevesinde örgüt, operasyonlarda güvenlik güçlerini sürekli takip ederek kendisini emniyete almaya ve baskına uğramaktan kaçınmaya çalışmaktadır. Bazen, uzun süreli operasyonlarda, birliğin yorgun olduğu ve dönüşe geçtiği zamanlarda, pusuya uygun olan arazi kesimlerinde birliklerin arkasındaki unsurlara pusu veya saldırılar düzenleyebilmektedir.

Yoğun olarak operasyonların icra edildiği bu safhada, temas çıkmadığı takdirde, dönüş yolu üzerinde bulunan köylerin civarında mola verilmiş ve komutan tarafından köye uğranarak muhtarla tanışılmış, sohbetle, kendi güvenlikleri için bölgeye yeni gelen komando birliği olduğundan söz edilerek, her zaman yanlarında olunacağı ifade edilmiştir. Birkaç ay içerisinde köylerle kurulan iyi ilişkiler ve askerinin rahatsız etmeden daha fazla görünür hale gelmesi halkta güven eşiğini yükseltmeye başlamıştır. Bu aşamada, can korkusuyla örgüt mensuplarına yiyecek vermek zorunda kalan vatandaşların örgütle işbirliği yaptığı düşünülmemiş ve kazanılmaya çalışılmıştır. Çünkü halk örgütün korkusundan sinmiş, kendi ailesine zor yetecek erzakını örgütün baskısıyla paylaşmak zorunda kalmıştır.

Bu aşamada bir komando bölüğü daha önce kapatılan ve geçiş güzergâhı üzerinde bulunan karakol bölgesine konuşlandırılarak, boşaltıldıktan sonra teröristlerce yakılan karakol yeniden tesis edilmiştir. Böylece hem örgütün güneyden kuzeye kullandığı en önemli geçiş güzergâhı kesilerek hareket alanı kısıtlanmış, hem de halkın üzerindeki olumsuz psikolojik izler olumluya dönüştürülmüştür.

Bir kaç ay içerisinde yukarıda belirtilen “şefkat operasyonları” amacına ulaşmış; arazi yakından tanınmış, birliğin kondisyonu mükemmel bir düzeye çıkmış, örgütün eylemselliği ve hareketliliği zayıflamaya başlamıştır. Halka rahatsızlık verilmeden yapılan operasyonlarla askerinin kırsaldaki görünürlüğünün artması ve aynı zamanda yapılan köy ziyaretleriyle geliştirilen yakın ilişki halktaki güveni artırmış ve güvenlik güçleriyle halk arasındaki ilişki belirli bir güven düzeyine

³⁷ A.g.e., 24.

³⁸ A.g.e., 22.

ulaşmıştır.

Bu safha, hem sert gücün (silahlı gücün) yumuşak olarak, “şefkat operasyonları” şeklinde kullanıldığı, hem de aynı zamanda yumuşak gücün yaygın olarak kullanıldığı safha olmuştur. Yumuşak güç şu şekilde kullanılmıştır:

Hemen hemen tamamen durma noktasına gelmiş olan yol, su, elektrik, PTT, eğitim ve sağlık hizmetleri gibi kamu hizmetleri yeniden başlatılmıştır. Bu hizmeti üreten kamu birimlerinin yöneticileri ve İlçe Kaymakamının katılımıyla yapılan haftalık toplantılarda halkın taleplerini karşılayacak planlama ve koordinasyon yapılmış, daha sonra operasyonlarla eş zamanlı olarak veya gerektiğinde kuvvet tahsis edilmek suretiyle kamu görevlilerinin güvenlikleri sağlanarak mümkün olduğu kadar kamu hizmetleri üretilmeye çalışılmıştır.

Örgütün en önemli personel kaynaklarından birisi olan okullarda öğretmenlerin iyi niyetli de olsa yaptıkları bazı hatalar örgüte katılımı etkilemiştir. Nitekim bir önceki yıl okullardan 6 öğrenci örgüte katılmıştır. Bu konuda tedbir almak üzere; ilgili kamu görevlileri ve öğretmenlerin katılımıyla yapılan toplantıda öğrenciye daha fazla öğretmek adına öğretmenler tarafından yapılan sert muamelenin çocukların örgüte katılmaları konusunda istismar nedeni olduğu örnekleriyle anlatılmış, öncelikli görevin dağlarda hayatlarını kaybeden yavrularımızın hayatlarını korumak olduğu, bunun için de öğrencilere yakın ilgi ve şefkat gösterilmesi gerektiği ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Yapılan tek bir toplantı dahi etkisini göstermiş, o yıl okullardan örgüte katılım olmamıştır.

Güven duygusu artmaya başlayınca muhtarlar ve halktan insanlar komutanlığa gelerek ihtiyaçlarını çekinmeden ifade etmeye başlamışlardır. Talepler kişisel sağlık sorunlarından genel sağlık sorunlarına, gıda ihtiyacından, yol, su, elektrik ve telefon irtibatına kadar değişik kapsamda olmuştur. Bu taleplerden karşılanabilecek olanlar karşılanmış, imkânları aşan taleplerde ise durum açık bir şekilde izah edilerek dürüst davranılmıştır. Halka verilen bu değer, güvenin ötesinde gönül bağı oluşmasına neden olmuştur.

Bu safhada tıbbi yardımlar yanında fakir ailelere erzak yardımı yapılmış, ihtiyaç olan yerlere sağlık hizmetleri götürülmüş, yol, su ve elektrik hizmetleri de yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır. İlçe Kaymakamıyla tam bir işbirliği ve yakın koordinasyon içerisinde halkın bütün sıkıntılarına samimi olarak çare bulunmaya ve destek olunmaya çalışılmıştır.

Bu safhada dikkat edilen en önemli hususlardan birisi de halkın değerlerine saygılı davranılması olmuştur. Yeterli bilgiye dayanmasa da bölge insanı dini değerler konusunda büyük hassasiyete sahiptir. Ayrıca halkın düğün, sünnet ve taziye gibi önemli günlerinde de yanlarında olunmuş ve onlarla bütünleşilmiştir. Karşılıklı güvenin oluşmasında bu yaklaşımın büyük katkısı olmuştur.

Bu modelde “başarı kriteri” olarak, etkisiz hale getirilen terörist sayısı yerine, öncelikle kazanılan köy ve mahalle sayısı, katılımların önlenmesi, buna paralel olarak teröristle mücadelenin halkla birlikte yürütülmesi esas alınmıştır. Çünkü “su-balık” teorisine göre balık durumunda olan militanlar su durumunda olan halk içerisinde yaşayabilmekte, halkı yanına alan taraf mücadeleyi kazanmaktadır.

İkinci Safha: Halkın Aktif Mukavemete Katılması Safhası

İlişkiler geliştikçe halkın askere olan güveni artmış, güven arttıkça da ilişkiler pekişmiştir. Bu durum aynı zamanda halkın örgüte karşı tavır geliştirmesinin de başlangıcı olmuştur. Güven eşiği aşıldıktan sonra anlık istihbarat imkânları gelişmiş ve örgütün arazide kullandığı güzergâhlar ve hareket tarzlarına ilişkin hususlar netleşmeye başlamıştır.

Halkın özgüveni belirli bir düzeye yükselince koruculuk yapısı yeniden tesis edilmeye başlanmıştır. Bu aşamada başlangıçta halkta 3 grup oluşmuş, bir grup örgütün yanında yer almaya devam ederken bir grup devletin yanında yer almış, diğer bir grup ise tarafsız konumunu devam ettirmiştir. Özellikle merkezden uzakta olan ve örgütün etkilerine daha fazla açık olan köylerdeki çekimser tavır anlayışla karşılanmış, iyi ilişkiler sürdürülmüş, örgütün gücü kırıldıkça tarafsız duran bu kitle de müracaat ederek korucu olma talebinde bulunmuştur. Talepler giderek artınca korucu kadrosu yetersiz kalmış, artan talepler “Gönüllü Köy Koruculuğu” yöntemiyle karşılanmış, hatta birçok talep de karşılanamamıştır.

Korucu yapısının tesisi, operasyonel gücü ciddi derecede artırmıştır. Arazinin dağlık olması nedeniyle başlangıçta mevcut kuvvetlerle ancak kısa mesafelerde ve yakın derinlikte operasyonlar yapılabilirken, korucu altyapısının oturtulmasını müteakip, kritik tepelerin emniyeti koruculara aldırılarak ilçenin bütün kırsalında aynı miktardaki kuvvetlerle daha güvenilir ve etkili operasyonlar yapılabilir hale gelinmiştir.

Örgütün dağ kadrosuna katmak üzere köylülerden kızlarını talep eden PKK'ya karşı namuslarını korumak isteyen küçük bir köyümüz güvenlik güçlerinin de desteğiyle silahlı mukavemet göstermiş, bu köyün kahramanca mücadelesi diğer köylerin direnişinde de ilk kıvılcımı oluşturmuştur. Bundan sonra güvenlik güçlerinin de desteğiyle diğer köyler de dalga dalga PKK'ya karşı direnişe başlamışlardır. Daha önce örgüte istemeyerek de olsa destek veren köylerin kazanılması ve bunların da mukavemete başlaması örgütün üzerinde yıkıcı etki yapmıştır. İlk dönemlerde köylerin kazanıldığının farkında olmayan örgüt mensupları önceki alışkanlıklarının rahatlığıyla köylere girdiklerinde silahlı karşılık görüp kayıplar vermeye başlayınca artık köylere giremez hale gelmişlerdir. Köylerin korucu olma olasılığı, “belirsizliğin verdiği caydırıcılığa” dönüşmüş ve örgütün raporlarında “gizli çetecilik” olarak adlandırılan bu durum örgüt üzerinde çökertici psikolojik etki yapmıştır.

Korucu yapısının gelişmesi ve köylerin kazanılması örgütün lojistik kapasitesine de darbe indirmiş, ayrıca kazanılan yeni istihbarat imkânları örgütü eylem yapamaz hale getirmiştir. Bu arada PKK, koruculuğun tekrar yaygınlaşmasını önlemek üzere korucu köylerine saldırılar düzenlemeye başlamıştır. Ancak köyler kendilerini güvenlik güçlerinin de desteğiyle kahramanca savunmuşlar, az sayıda şehit vermelerine rağmen örgüte çok daha fazla kayıp verdimişlerdir. Bir defasında köy baskınına müteakip üç kayıp vererek çekilmek zorunda kalan PKK'lı grubu korucular süratle organize olarak takip etmiş, gruba yetişerek bir dere içerisinde sıkıştırmış, bölge sorumlusu dâhil sekiz teröristi etkisiz hale getirmiş ve üçünü de sağ olarak ele geçirmişlerdir. Bu çatışmada bölge komutanının da etkisiz hale getirilmiş olması örgütün üzerinde yıkıcı bir etki yapmış, bundan sonra, güvenlik güçlerinin de desteğiyle PKK köylere saldıramaz hale gelmiş, hatta korucu köylerinin yakınından bile geçemez olmuşlardır.

Daha sonra yapılan bir operasyonda PKK'nın hareketli grubu sıkıştırılmış ve hareketli grubun lideri dâhil olmak üzere çok sayıda terörist etkisiz hale getirilmiştir. Bu operasyon hareketli grubun dağılmasına neden olmuş ve operasyon sonrasında 4 militan gelecek teslim olmuşlardır.

Bu safhanın sonuna doğru örgüt doğrudan silahlı eylem yapma kapasitesini kaybetmiş, eylemsizlik sıkıntısını giderebilmek için de sadece uzaktan taciz, mayın ve patlayıcı eylemleri yapmaya başlamıştır. O dönemde uzaktan komutalı patlayıcılar olmadığından daha çok yola döşenen ve basma düzenekli patlayıcı eylemleri yapılmaya çalışılmıştır. Bu eylemler, güvenlik güçleriyle karşı karşıya gelmeyi gerektirmeyen ve 2-3 kişilik gruplarla rahatlıkla yapılabilen eylemlerdir. Riski çok az, fakat başarılı olduğu takdirde de sansasyonel etkisi fazla olan ve örgütün propagandasına imkân veren eylemlerdir. Örgüt özellikle zayıf olduğu dönemlerde bu taktiği kullanmıştır. Nitekim Karayılan'ın, "1981 yılında devrimimiz patlayıcı devrimi olacak" diye bir sloganı vardı. Ancak bu söylem daha sonra terk edilmişti. "Herkesin izlediği gibi şu anda uzaktan kumandalı patlayıcıların kullanılmasıyla Türk ordusuna büyük darbeler vurulmaktadır" ifadesi, mayın ve patlayıcı eylemlerine olan bakış açılarını ortaya koymaktadır.³⁹ Aslında patlayıcıların yoğun olarak kullanılması örgütün hedefe ulaşmadığını ve zayıfladığını göstermektedir. Çünkü bu durum, örgütün "stratejik taarruz" safhası bir yana "stratejik denge" aşamasına bile yaklaşmadığını, daha büyük gruplarla yapması gereken eylemleri yapamaz hale geldiğini, sadece var olduğunu göstermek ve sesini duyurabilmek için patlayıcı eylemlerine yönelmek zorunda kaldığını göstermektedir. Ancak zayıf verince ve yoğun propaganda ile desteklenince, toplum psikolojik yönden olumsuz yönde etkilenmektedir.

Ana yollar teröristler ve diğer köylüler tarafından da kullanıldığından "basma düzenekli patlayıcılar" daha çok korucu köylerine giden tali yollara döşenmeye

³⁹ Karayılan, "Kürdistan'da Askeri," 272-273.

çalışılmıştır. Genelde gece karanlığında döşendiği ve stresli bir iş olduğundan, gündüz bakıldığında yolda, toprak kabartısı, kablo, bant, çivi ve tahta parçaları şeklinde fark edilebilecek izler kaldığından, bu patlayıcılara karşı korucu köylerinde yol kontrol sistemi kurularak patlayıcı eylemleri boşa çıkarılmıştır. Bu sistemle, her sabah korucular bir ekiple köylerinden ana yola kadar olan kısımda yolu gözle kontrol ederek şüpheli durumu komutanlığa bildirmiş ve istihkâm timi bölgeye giderek bulunan patlayıcıları tahrip etmiştir. Bu sistem son derece etkili olmuş ve bu eylemlerde korucu köyleri hiçbir zayıt vermemişlerdir. Patlayıcı eylemleri de bu şekilde etkisiz kılınca, örgütün elinde umutsuzca yapılan basit taciz eylemlerinden başka bir seçenek kalmamıştır. Bu safha sonunda örgüt bölgedeki etkinliğini ve azmini tamamen kaybetmiş, amaçsız olarak bölgede dolaşan birkaç küçük grup haline dönüşmüştür.

Bu safhada da vatandaşa hizmet (yumuşak güç) bütün imkânlarla sürdürülmeye çalışılmış, güvenlik durumu iyileştiğinden uzaktaki köylere de hizmet götürülmeye başlanmıştır. Köy yolları, su, elektrik, telefon, haberleşme projeleri devreye sokulmuş, köylerde kitlesel sağlık taramaları yapılmış, öğretmensizlikten kapanmış olan köy okulları yeniden açılmaya başlanmıştır.

Bu safha elbette yukarıdaki cümlelerle ifade edildiği kadar kolay olmamış, büyük özverilerin yaşandığı bir süreç olmuştur. Halkın kazanılması yolunda birçok risklere de girilmiş, bu süreç içerisinde pusu olaylarıyla karşılaşmış, örgütün saldırılarına maruz kalınmış, fakat azimle devam edilerek sonuca ulaşılmıştır.

Üçüncü Safha: Toplu Mukavemet Safhası (Terörü İmha Kongresi ve Fırtına Operasyonu)

Bu safhada; etkinliğini iyice kaybeden örgüte son darbenin vurulması için halkla birlikte kitle halinde dağlara çıkılarak bir bütün olarak örgüte darbe vurulması planlanmış ve uygulanmıştır. Bu kapsamda önce 1995 yılı Ağustos ayı başında "Terörü İmha Kongresi" gerçekleştirilmiş, daha sonra halkın katılımıyla bütün ilçe kırsalını kapsayacak şekilde operasyon yapılmıştır.

İlçedeki Yatılı Bölge Okulu yemekhanesinde yapılan kongreye bütün köylerden her kabileden birer temsilci davet edilmiş ve toplantı sonunda güvenlik güçlerinin desteğinde halkın da katılımıyla kapsamlı bir operasyon yapılarak terörün bitirilmesi kararı alınmıştır.

Kongrede alınan kararlara göre; eli silah tutan bütün vatandaşlar güvenlik güçleriyle birlikte operasyona katılacak, halk kendi imkânlarıyla operasyona çıkacak, ancak lojistik yönden güvenlik güçleri tarafından desteklenecektir. Güvenlik güçleri tarafından sevk ve idare edilecek operasyon için halk her köyde; operasyon grubu, köy emniyet grubu ve lojistik grup olmak üzere 3 grup teşkil edecek; operasyon grubu operasyondaki sektör komutanının kontrolünde köyün mücavir arazisinde arama-tarama yapacak, yaşlılar ve operasyona çıkamayacak durumda

olanlar köy emniyet grubunu oluşturarak kendi silahlarıyla köylerinin emniyetini sağlayacaklar; köyün lojistik grubu ise operasyonun uzaması halinde köyün yakın arazisi içerisinde bulunan kendi köy grubuna yiyecek ikmal yapacaktır. Operasyon grubu iki günlük kumanyalarını yanlarına alacaklar, operasyona çıkış telsiz koduyla bildirilecek ve gruplar planlandığı şekilde harekete geçeceklerdir.

Kongre bittikten sonra operasyonun ayrıntılı planlaması yapılmış, hazırlanan planda, ilçe 6 sektöre bölünerek her sektörün sorumluluğu bir ast birlik komutanına verilmiştir. Her sektörde, sektör komutanının sorumlu olduğu arazi kesiminde boşluk kalmayacak şekilde köy operasyon gruplarının tarama alanları, çatışma çıktığı takdirde nasıl müdahale edileceği ve köy operasyon gruplarının nasıl takviye edileceği, ateş destek ihtiyacının nasıl sağlanacağı ayrıntılı olarak planlanmıştır.

Operasyon hazırlıkları kapsamında, ateş desteği için gerekli mevzilenmeler yapılmış, çatışma çıkması kuvvetle muhtemel olan dar ve derin vadileri ateş altına alabilmek için, kritik tepelere dik mermi yollu silahlar yerleştirilmiştir. Birliklerin ve halkın gerekli lojistik hazırlıkları tamamlanmış, ayrıca Cuma günü hutbede okunmak üzere mücadeleye katılmanın manevi önemini anlatan bir hutbe metni İlçe Müftülüğünün desteğiyle hazırlanıp köylere dağıtılarak okunması sağlanmıştır.

Operasyonun icrası kongrede açıkça ilan edildiğinden operasyon başlatıldığında örgüt mensuplarının temastan kaçınarak ilçe sınırları dışına çıkmaları olasılığına karşı komşu ilçelerle işbirliği yapılarak gerekli tedbirlerin alınması düşünülmüş ise de, komşu ilçelerin planlı operasyonel faaliyetleri nedeniyle bu mümkün olmamıştır. Bu durumda operasyonun yapılması, kalan küçük terörist grupların etkisiz hale getirilmesine imkân sağlamasa da, hem iyi bir prova niteliğinde olacağı, hem de yapılacak arama tarama ile örgütün lojistik kapasitesinin ve kullandığı patlayıcıların tahribinin mümkün olabileceği ve ayrıca halkın dağa çıkması nedeniyle örgüt üzerindeki psikolojik etkisi düşünülerek operasyonun icrasına karar verilmiştir.

Gerekli son hazırlıklar ve koordinasyonlar yapıldıktan sonra “Fırtına Operasyonu” adı verilen operasyon yapılmıştır. Bir gece öncesinde birlikler kendi sektörlerindeki operasyonu sevk ve idare etmek üzere arazideki yerlerini almış, sabahtan itibaren operasyon başlatılmıştır. Operasyon merkezden bir bütün olarak sevk ve idare edilmiştir. Operasyonda arazi karış karış taranmış, ancak terörist gruplar operasyonun başladığını hissedince ilçe sınırları dışına kaçtıklarından temas çıkmamıştır. Operasyonda örgütün kuytu mağaralarda sakladığı ve bazı yerlerde de plastik bidonlarla yere gömdüğü erzak depoları ve mayınlamada kullandığı patlayıcıları ele geçirilerek tahrip edilmiştir.

Örgütün halka rağmen orada yaşaması ve tutunması mümkün olmadığından, herhangi bir çatışma çıkmamasına rağmen bu operasyonun örgüt üzerinde yıkıcı ve çöktürücü etkileri olmuştur. Operasyon sonrasında örgütte ciddi derecede erzak

sıkıntısı baş göstermiş, ayrıca patlayıcı eylemleri de büyük ölçüde önlenmiştir. Nitekim kısa bir süre sonra örgütten kaçışlar başlamış, bir kısmı da teslim olmuştur. Örgüt daha sonra bölgeye bazı yeni takviyeler göndermiş ise de yedikleri büyük darbe travmatik etkisini göstermiş ve eylem yapma cesaretleri büyük ölçüde kırılmıştır. Bu operasyonda büyük çapta lojistik ve psikolojik darbe vurulduğundan, sonuçları itibarıyla aynı zamanda son derece etkili bir “dolaylı strateji” uygulaması olmuş ve dolaylı yöntemlerle örgütün ilçedeki unsurlarının çöküşü hızlandırılmıştır.

O dönemde aynı ilin bir diğer ilçesinde yapılan bir operasyonda örgüt üst yönetimine gönderilmek üzere hazırlanmış raporlar ele geçirilmiştir. Bu raporlardan ilçeyi içerisine alan rapor müteakip maddede özet olarak incelenmiştir.

3.2.3. O Döneme (31 Ağustos 1995) Ait Örgüt Raporunda Yer Alan Değerlendirmeler

İlçenin de coğrafi olarak içerisinde yer aldığı 31 Ağustos 1995 tarihli “Eyalet Toplantısına Sunulan 6 Aylık I. Bölge Raporu” isimli doküman o dönemdeki durumu, örgüt mensuplarının kendi değerlendirmeleriyle ortaya koymaktadır. Bu dokümanda yer alan ve konumuzu ilgilendiren bazı çarpıcı hususlar özet olarak aşağıda yer almaktadır.

Dokümanın giriş bölümünde; gerek koruculuk gerekse karakol ve diğer teknik imkânlar ile bölgede denetimin sağlandığı, kitle kabarışının bastırılarak halkın kontrol altına alındığı ve örgüt mensuplarının üslenme alanları dışında dar bir alana sıkıştırılarak örgütün gelişmesinin engellendiği belirtilmektedir. Ayrıca güvenlik güçlerinin, uzun süreli kapsamlı operasyonlar yerine yaptığı kısa ve hızlı operasyonlar ile örgütün darbelendiği ifade edilmektedir.⁴⁰

“Partileşme ve Yönetim” başlıklı bölümde; yönetim ve komuta kadrosunun 1994 yılı sonundaki durumu, aralarındaki çekişmeler, yaşanan gruplaşmalar, bireysellik sonucu diğer bölgelerle koordineli bir eylemselliğin yürütülemediği, 1995 yılında da farklı bir durumun olmadığı, hatta korkudan eylem yapılamaz hale geldiği, sadece kayıp verilmemeye ve mevcut gücün korunmaya çalışıldığı, sonuçta da güvensizlik ve inançsızlığın oluştuğu özeleştirici şeklinde dile getirilmektedir.⁴¹

Cephe faaliyetleri konusunda da başarılı olunamadığı,⁴² katılımlar konusunda ise metropollerden 21, Sason'dan 2 ve eski kadrolardan da 2 kişi olmak üzere toplam 25 kişinin katıldığı belirtilmektedir.⁴³ Bu durum metropollerdeki durumu yansıtmaması bakımından önemli bir gösterge durumundadır. Bu verilere göre dönem

⁴⁰ 1. Bölge 6 Aylık Dönem Raporu, (Operasyonda Örgütten Ele Geçirilen Rapor), (1995), 1.

⁴¹ A.g.e., 2.

⁴² A.g.e., 6.

⁴³ A.g.e., 7.

(Mart-Ağustos 1995) içerisindeki katılımların %80'inden fazlası metropollerden olmuştur. Bu veriler genel resmi tam olarak yansıtmaya da metropollerden katılımın genelde yüksek düzeyde olduğu bilinmektedir. Üniversitelerin önemli bir kısmının bu illerde olması yanında bölgeden göç edenlerin yaşadıkları sıkıntılı ortamın örgüt tarafından istismar edilmesi, gençlerin örgüte katılımını tetiklemiştir. Yapılan kapsamlı bir alan araştırmasındaki sonuçlar da bu durumu teyit etmektedir. İstanbul ve Mersin'e bölgeden göç edenlerin oturdukları mahallelerde "Devlete Güven" in %50,58 ile en düşük değerde (Diyarbakır, Mardin, Şırnak gibi terörün yoğun yaşandığı illerde %56,65; Gaziantep ve Şanlıurfa gibi terörün daha az yaşandığı illerde ise %69,66 iken); "PKK/Öcalan'a Güven" in ise %30,33 ile en yüksek değerde olduğu (terörün yoğun yaşandığı illerde %20,53, terörün daha az yaşandığı illerde %5,96) görülmüştür.⁴⁴

Son bir yıl içerisindeki eylem bilançosu bölümünde; 5 baskın, 4 pusula, 3 taciz, 13 mayınlama, 3 sabotaj (telefon, elektrik hattı ve TV verici trafosu), 3 yol kesme ve 1 köy yakma eylemi yapıldığı ifade edilmektedir.⁴⁵ Örgütte yapılan eylemler ve verdirilen zayıflık abartılı olarak rapor edilmesine rağmen son bir yıl içerisinde bölge çapında yapabildikleri eylemler, yukarıda eylemsellik açısından başarısız olduğu şeklinde belirtilen özeleştiriyi teyit etmektedir. Ayrıca, küçük gruplarla hiçbir riske girilmeden yapılan mayın eylemlerinin en yüksek sayıda olması, örgütün ciddi derecede zayıfladığını ortaya koyan bir başka gösterge durumundadır.

3.3. Taktik Düzeydeki Mücadele Yöntemlerinin Analizi

Taktik düzeyde terörle mücadelede görülen en önemli eksikliklerden birisi, mücadelenin büyük ölçüde teröristle mücadele şeklinde yürütülmesi ve güç kullanma alanı dışındaki terörü besleyen alanların ihmal edilmesidir. Bunun temelinde de, "taktik düzeyde güvenlik güçleri sadece teröristle, devletin diğer birimleri terörizmle mücadele eder" şeklinde yaygın olan kanaat yatmaktadır. Hâlbuki bu iki alan, taktik düzeyde iç içe geçmiş durumdadır. Bu nedenle taktik düzeydeki mücadelenin de çok boyutlu olarak, yani, terörizmle mücadele şeklinde yürütülmesi gerekmektedir. Çünkü stratejik düzeyde belirlenen terörizmle mücadele stratejisinin uygulamaya geçirilebilmesi, stratejinin ilçe düzeyine taktik ölçekte yansıtılabilmesine bağlıdır. Ayrıca güç kullanma alanı diğer alanlardaki hizmetlerin etkili ve verimli olarak yürütülebilmesine, aynı şekilde güç kullanma alanı dışındaki mücadele de kuvvet tasarrufu sağlayarak en az kuvvet kullanımına, bu da güç kullanmanın yan etkilerini en aza indirerek terörle mücadeleyi en ekonomik ve en az sancılı bir şekilde yürütülmesine imkân sağlamaktadır. Bu açıdan karma model daha uygun bir hareket tarzı sunmaktadır.

Örgütün temel stratejisinin "uzun süreli halk savaşı stratejisi" olması, mücadele

⁴⁴ Bilgiç ve Akyürek, "Güneydoğu Sorununun," 221.

⁴⁵ 1. Bölge 6 Aylık Dönem Raporu, (Operasyonda Örgütten Ele Geçirilen Rapor), (1995), 9.

edenlerin de “uzun süreli mücadele stratejisi”ne sahip olmalarını gerektirmektedir. Türkiye’deki sosyokültürel ve sosyopsikolojik ortam yanında dış güçlerin desteğine sahip olan örgütün personel ve lojistik destek bulması fazla sorun olmamaktadır. Ayrıca örgüt liderlerinin çoğu için önemli olanın, kendi konumlarını muhafaza etmek ve hizmet ettikleri dış güçlere sadakat olduğundan ölen gençlerin hiçbir değeri bulunmamaktadır. Lider ekibinin çoğunluğunun devlete ve ülkeye dost olmayan sosyal gruplara mensup olmaları da bu durumu desteklemektedir. Bu nedenle zayıf güçle de olsa terörü uzunca bir süre sürdürme imkânı olan örgüte karşı mücadelenin uzun süreli olması, bunun için de mücadelenin bölge halkına dayanması ve halkla yakın işbirliği içerisinde yürütülmesi gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında karma model daha uygun özelliklere sahiptir.

PKK/KCK terörünün uzun süreli olma özelliği yanında asimetrik nitelikte olması, son derece küçük ve zayıf grupların bile yapabilecekleri eylemlerle varlıklarını sürdürme, kamuoyunu meşgul etme ve zayıf durumlarında infiale sebep olabilmesine imkân sağlamaktadır. Bu nedenle güvenlik güçlerinin verdiği zayıflığın en az düzeyde olması gerekmektedir. Halkla beraber yürütüldüğünden ve toplamda operasyon sayısı azaldığından karma model buna daha fazla imkân sağlamaktadır. Demokratik standardın sürekli olarak yükselmesi bu hususu daha önemli kılmaktadır.

Halka dayalı ve halkla beraber yürütülen bir mücadele olduğundan klasik modeldeki terörle mücadelede yaşanan -örgüte katılım, operasyonla etkisiz hale getirme, örgüte katılım, operasyonla etkisiz hale getirme- kısır döngüsünü daha kısa sürede kırmak mümkündür. Çünkü karma modeldeki kalıcılık, klasik modele nazaran daha yüksektir.

“Terörle mücadelede güç kullanmanın kaçınılmaz yan etkileri vardır. Öldürülen her teröristin yakınlarının devlete olan sempatisi ister istemez zayıflamaktadır. Bu, bir terörist öldürülürken onlarca kişinin devlete olan sempatisinin azalması demektir.”⁴⁶ Yapılan kapsamlı bir alan araştırmasında; aile içinden veya yakınları arasından PKK/KCK’ya katılım olanlarda “Devlete Güven” %40,56 iken, katılım olmayanlarda %64,74; katılım olanlarda “PKK/Öcalan” a Güven %50,10 iken katılım olmayanlarda %9,90 oranında olduğu görülmüştür.⁴⁷ Bu veriler; örgüt mensuplarının ölümünün ailesi ve yakınları üzerindeki sarsıcı etkisi yanında, devlete olan güvenin azalmasını ve örgüte olan sempatinin artmasını açık bir şekilde göstermektedir. Bunun yanında operasyonlar esnasında bölge insanına istenmeden de olsa rahatsızlık verilebilmektedir. Bu nedenle terörle mücadelede güç, ancak zaruri durumlarda ve gerektiği kadar kullanılmalı ve gücü kullananlar da çok bilinçli ve hassas olmalıdır. Karma modelde operasyon sayısı azaldığından ve güç olabildiğince dikkatli, gerektiğinde ve yeteri kadar kullanıldığından ope-

⁴⁶ M. Sadi Bilgiç, “Terör ve Terörle Mücadele,” *Türkiye'nin Vizyonu* içinde, der. Atilla Sandıklı, (İstanbul: BİLGESAM Yayınları, 2008), 111.

⁴⁷ Bilgiç ve Akyürek, “Güneydoğu Sorununun,” 301.

rasyonların “kaçınılmaz yan etkileri” en aza inmektedir.

Klasik model esas itibariyle silahlı güç kullanımına dayandığından genelde “etkisiz hale getirilen terörist sayısı” başarı kriteri olarak kabul edilmektedir. Her ne kadar klasik modelde de halkla iyi ilişkiler kurulması ve halkın kazanılması arzu edilmekte ise de etkisiz kılınan terörist sayısı başarı kriteri olunca mücadele, büyük ölçüde terörizmle mücadeleden teröristle mücadele zeminine kaymaktadır. Ayrıca bu ölçüt ast kademelerde bazen rakamlarda abartılara da yol açmaktadır ki, bunlar mücadeleye ciddi zararlar vermektedir. Karma modelde ise başarı kriterleri; kazanılan köy-mahalle sayısı (kısaca halkın kazanılması), katılımın önlenmesi ve halkla birlikte teröristle aktif olarak mücadele edilmesi şeklinde olduğundan sorunun çözümü ve kalıcılığı bakımından karma model daha uygun bir mücadele yöntemidir.

Terörle mücadelede örgütün lojistik desteğinin kesilmesi maksadıyla uygulanan “dolaylı strateji” ile örgütün yoğun olarak bulunduğu bölgelerde örgüte lojistik destek sağlayan köyler boşaltılmıştır. Bu strateji başlangıçta rahatlama sağlamış ve örgütün lojistik kapasitesine büyük darbe vurmuştur. Karayılan’ın ifade ettiği gibi lojistik kapasitenin zayıflaması militan sayısının yarıya kadar düşmesine neden olmuştur.⁴⁸ Ancak bir süre sonra, boşaltılan köylerden göç eden gençlerin önemli bir kısmı örgüte katılmışlardır. Karayılan, o yıllarda Bestler bölgesindeki boşaltılan köylerde yaşayan insanların, Şırnak ve Cizre başta olmak üzere civar bölgelere yerleştiklerini, şehirlerdeki “serhildanları” ilk geliştiren halk kesimlerinin genelde boşaltılan köylerden gelen insanlar olduğunu ifade etmektedir.⁴⁹ Önceki bölümde belirtildiği gibi yapılan alan araştırması da bu durumu teyit etmektedir. Özü itibariyle mücadelenin halkla birlikte yürütülmesini esas alan karma modelde bu uygulama sadece örgüt mensuplarına ve lojistik konularda örgütle gönüllü işbirliği içerisinde olanlara karşı yapılmıştır. Bu nedenle örgütün lojistik kapasitesinin zayıflatılması konusunda da karma modelin daha uygun bir yöntem olduğu görülmektedir.

Klasik modelde teröristle mücadelenin büyük ölçüde güç kullanma ekseninde yürütülmesi ve gücün fazla miktarda kullanılması mücadelenin maliyetini çok artırmıştır. Silahlı mücadelenin halkla beraber yürütüldüğü karma modelin sağladığı kuvvet tasarrufu ise terörle mücadelenin maliyetini en aza indirmektedir. Bu yönüyle karma model en ekonomik mücadele yöntemidir.

Teröristle mücadelede en etkili yöntem, örgüt raporlarında yukarıda görüldüğü gibi, doğru istihbarata dayalı ve en az kuvvetle nokta operasyonlarının yapılmasıdır. Birliğin büyüklüğü arttıkça, erken aşamada operasyonun açığa çıkması, bunu fark eden teröristlerin temasa girmekten kaçınarak operasyonların boşa çıkması olasılığı artmaktadır. Ayrıca, uzun süren operasyonlarda birliğin yorulduğu,

⁴⁸ Karayılan, “Kürdistan’da Askeri,” 286.

⁴⁹ A.g.e., 181.

dikkatinin azaldığı, dönüşe geçtiği anlarda birlikler, pusu ve mayın gibi risklerle karşı karşıya kalabilmektedir.⁵⁰ Karma modelde olduğu gibi yeni girilen bir bölgede başlangıçta bölgeye adaptasyon, örgütün hareket serbestisinin sınırlanması ve halka güven vermek amaçlı olarak yoğun operasyon yapılabilir. Ama ilerleyen dönemde terörle mücadelenin nokta operasyonları şeklinde yürütülmesi çok daha etkilidir. Karma modelde mücadele halkla yakın işbirliği içerisinde yürütüldüğünden, anlık istihbarat üretimi ve nokta operasyonları çok daha kolay ve etkili bir şekilde yapılabilmektedir.

Örgütün kısa sürede etkisiz hale getirilememesi Türkiye üzerinde hesabı olan ülkelerin Türkiye'ye zarar verme adına örgüte doğrudan veya dolaylı desteğini artırmaktadır. Bu da örgütün daha uzun ömürlü olmasını sağlayan bir başka etken olmaktadır. Bu nedenle terörle mücadelenin kısa zamanda sonuçlandırılması önem taşımaktadır. “Parti”, “cephe” ve “ordu” olarak adlandırılan üç ana unsurdan oluşan örgütün kısa sürede etkisiz hale getirilmesinde, eylemleri yapan dağ kadrosu ile bu kadronun yaşamasına imkân sağlayan ve şehirlerdeki kitle hareketlerini organize eden cephe kadrosunun etkisiz kılınması önem taşımaktadır. Cephe kadrosunun çökertilmesi güvenlik güçleri yanında büyük ölçüde yumuşak gücün kullanılmasını gerektirmektedir. Özetle hızlı sonuç alabilmek için terörle mücadelenin dağ kadrosu ve cephe olmak üzere iki odaklı olarak yürütülmesi, bunun için de buna uygun bir yapının ve koordinasyon sisteminin oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Bu açıdan bakıldığında karma model en uygun özelliklere sahip bulunmaktadır.

Koruculuk sistemi, etkili olarak istifade edilebildiği takdirde terörle mücadelede son derece etkili olan bir sistemdir. Terörle mücadeleye silahlı mücadele alanında önemli katkı sağlaması yanında, koruculuğun tesisi halkın örgüte karşı olan düşünce ve tutumunda da olumlu etkiler doğurmaktadır. Yapılan alan araştırmasında; aile içerisinde veya yakınları arasında korucu olanlarda “Devlete Güven” %66,20 iken, korucu olmayanlarda %59,97; aynı çalışmada aile içerisinde veya yakınları arasında korucu olanlarda “PKK/Öcalan’a Güven” %9,97 iken korucu olmayanlarda %16,56 oranındadır.⁵¹ Görüldüğü gibi koruculuk müessesesinin varlığı genel anlamda, devlete güveni olumlu, örgüte ve liderine olan güveni ise olumsuz yönde etkilemektedir. Karma modelde izah edildiği gibi koruculuk sistemi, hem büyük çapta kuvvet tasarrufuna imkân sağlamakta, hem de güvenlik güçlerinin daha geniş alanlarda güven içerisinde operasyon icra etmelerine fırsat vermektedir. Kısacası uygun şekilde yararlanılabildiği takdirde koruculuk terörle mücadelede bir kuvvet çarpanı rolü oynayabilmektedir. Uygulamada zaman zaman korucuların bazı hataları görülmekte ise de sağladığı katkı yanında bu hatalar çok küçük düzeyde kalmaktadır. Örgütün koruculuğa karşı kesin tavır alması ve hatta korucu köylerinde katliamlar yapmaya çalışarak halka korucu

⁵⁰ Bilgiç, “Terör ve Terörle,” 110.

⁵¹ Bilgiç ve Akyürek, “Güneydoğu Sorununun,” 303.

olmamaları yönünde gözdağı verme çabaları, bu yapının terörle mücadelede ne kadar etkili olduğunu da göstermektedir. Nitekim Karayılan'ın, "Hamidiye alaylarının günümüzdeki temsilcisi çetecilik biçiminde somutlaşmış, adına Güney'de cahş, Kuzey'de korucu denilen işbirlikçi çizgi, sürekli bir biçimde direnişi kırmak istemiştir"⁵² ifadesi durumu açık bir şekilde yansıtmaktadır. Karma model halkın aktif mukavemete hazırlanması ve katılmasında koruculuk sisteminden en üst düzeyde yararlanmaktadır.

Terörle mücadelede en önemli hususlardan birisi mücadelenin etkili bir iletişim stratejisiyle desteklenmesidir. Yapılan silahlı eylemlerin özünde propaganda yaparak örgütün sesini duyurmak ve olduğundan daha güçlü göstererek siyasi bir hedefe ulaşmak amacı bulunmaktadır. Karayılan'ın "Uzun süreli halk savaşı her ne kadar genel anlamda stratejik savunma içerikli olsa da taktik olarak saldırı düzeyini esas alır. Yani önce düşman güçlerine saldırıyorsun, sonra propaganda-sını yapıyor ve böylece siyasal etki yaratmak ve önünü açmak istiyorsun..."⁵³ ifadesi örgüt açısından propagandanın ne kadar değerli olduğunu göstermektedir. Propaganda örgütün stratejisinin odağında yer alınca terörle mücadelede de, bu propagandayı etkisiz kılacak ve halkın doğru olarak bilgilendirilmesini mümkün kılacak etkili bir iletişimin uygulanması mücadelenin vazgeçilmez bir unsuru haline gelmektedir. Mücadelenin yürütülmesinde PKK/KCK'nın politik, ideolojik ve psikolojik olarak yenilmesi, askeri olarak yenilmesi kadar, hatta daha da fazla önem taşımaktadır. Çünkü katılımların önlenmesi ancak bu şekilde mümkün olabilecektir. Her gün halkla içiçe ve yakın işbirliği içerisinde bulunulmasından dolayı karma model en üst düzeyde iletişime imkân vermektedir.

Karma modelin uygulanması başlangıçta klasik modele göre daha zor, ancak giderek kolaylaşan bir özelliğe sahiptir. Çünkü bu model başlangıçta çok daha fazla özveri, sabır ve tahammül gerektirmektedir. Özellikle halkın kazanılması aşamasında operasyonlar dışındaki zaman dilimlerinde temel altyapı ihtiyaçlarından, geçim sıkıntılarına ve sağlık sorunlarına kadar halkın bir dizi talebiyle karşı karşıya kalınmakta ve onlarla yakından ilgilenmek gerekmektedir. Ancak mesafe alındıkça modelin uygulanması kolaylaşmakta ve terörle mücadelenin toplamda daha kısa sürede daha kalıcı bir şekilde sonuçlandırılmasına imkân sağlamaktadır.

Özetle; karma model; klasik güç kullanma modeline göre daha etkili, daha düşük maliyetli, yan etkileri en az düzeyde olan, mücadelenin daha kısa sürede bitirilmesine imkân sağlayan, kalıcılığı yüksek ve halka en az zarar veren taktik düzeydeki bir mücadele modelidir.

SONUÇ

PKK/KCK terörüyle mücadele Türkiye'de uzunca bir süre silahlı güç kullanma

⁵² Karayılan, "Kürdistan'da Askeri," 440.

⁵³ A.g.e., 451.

ekseninde yürütülmüş, ancak son dönemlerde çok boyutlu mücadeleye geçilmiştir. 20 yılı aşkın bir süre uygulanan bu klasik mücadele tarzı, benzer sorunlarla karşılaşan ülkelerde de görülmüştür. Terörün şiddet eylemleriyle başlaması nedeniyle başlangıçta silahlı güçle tepki gösterilmesi doğaldır. Ancak makul bir süre içerisinde çok boyutlu mücadeleye geçilmesi gerekmektedir.

Mücadelenin seviyeleri dikkate alındığında stratejik düzeyde terörizmle mücadeleden terörizmle mücadeleye doğru değişim yaşanırken, taktik düzeydeki mücadele büyük ölçüde terörizmle mücadele şeklinde devam etmiştir. Terörle mücadelede mücadelenin seviyelerini, planlama bakımından stratejik, operatif ve taktik olarak ayırmak mümkün ise de, icra ve sonuçları bakımından seviyeleri kesin çizgilerle ayırmak kolay değildir. Asimetrik nitelikli olduğundan bazen bir yerdeki küçük bir eylem, bir anda bütün kamuoyunu etkileyerek stratejik sonuçlar doğurabilmektedir. Bu nedenle taktik düzeydeki terörle mücadelenin de stratejik ve operatif düzeydeki mücadeleler gibi çok boyutlu olarak yürütülmesi önem taşımaktadır.

Taktik düzeyde klasik güç kullanma modelinin yaygın olarak kullanıldığı dönemde Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki bir ilçede, silahlı güç ve yumuşak güç unsurlarının eşzamanlı olarak kullanılmasını içeren ve son derece başarılı sonuçlar alınan karma bir uygulama modeli dikkati çekmiştir. Bu model; halkın kazanılması ve PKK'ya karşı olan mücadelenin halkla işbirliği içerisinde yürütülerek ilçede örgütün bitme noktasına getirilmesi imkânını sağlamıştır. Uygulamanın temel çerçevesi, halkla beraber terörizmle mücadele edilirken, eş zamanlı olarak terörizmle mücadele edilmesi, başka bir deyişle halka hizmet şeklindeki uygulamalarla terörü besleyen alanlardaki istismar zemininin ortadan kaldırılmaya çalışılmasını içermektedir.

Klasik güç kullanma modeliyle mukayese edildiğinde karma modelin; taktik düzeyde terörizmle mücadeleye, başka bir deyişle çok boyutlu mücadeleye imkan vermesi; stratejik kararların mikro ölçekte kolaylıkla uygulanabilmesi; bölge halkına dayanması ve halkla yakın işbirliği içerisinde yürütülmesi nedeniyle uzun süreli mücadeleye imkan sağlaması; zayıflığın en az olması ve kalıcı sonuçlar üretilmesi; operasyon sayısının azalması nedeniyle güç kullanımının “kaçınılmaz yan etkileri”nin ve ekonomik maliyetin en az düzeye inmesi; örgütün dağıtılması yanında cephe yapısını da kısa zamanda etkisiz hale getirme imkanı verdiğinden örgütün kısa zamanda marjinal hale getirilmesine imkan sağlaması; örgütün propagandasının etkilerinin zayıflatılmasında önem taşıyan halkla iletişimin en üst düzeyde uygulanabilmesi gibi üstünlüklere sahip olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak; karma model, klasik güç kullanma modeline göre daha etkili, daha düşük maliyetli, yan etkileri en az düzeyde olan, mücadelenin kısa sürede bitirilmesine imkân sağlayan ve kalıcılığı daha yüksek olan taktik düzeydeki en etkili ve örnek bir mücadele modeli olma özelliğini taşımaktadır.

KAYNAKÇA

Akyol, Mustafa. *Kürt Sorununu Yeniden Düşünmek*. İstanbul: Doğan Yayınevi, 2006.

Bal, İhsan. “Türkiye’de Terörle Mücadele: PKK Örneği.” *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele* içinde, derleyen İhsan Bal ve Süleyman Özeren, 17-77. Ankara: USAK Yayınları, 2010.

Bilgiç, M. Sadi. “Terör ve Terörle Mücadele.” *Türkiye’nin Vizyonu* içinde, derleyen Atilla Sandıklı, 91-122. İstanbul: BİLGESAM Yayınları, 2008.

Bilgiç, M. Sadi. “Türkiye’de Kürt Sorununun Bazı Alt Parametrelerine İlişkilerin Alguların Analizi.” Doktora Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, 2011.

Bilgiç, M. Sadi. Mülakat Notları (Birlik Komutanı İle Yapılan Mülakatın Yayımlanmamış Notları), 2013.

Bilgiç, M. Sadi ve Salih Akyürek. *Güneydoğu Sorununun Sosyolojik Analizi*. Ankara: BİLGESAM Raporu, 2009, (Yayımlanmamış Rapor).

Byman, Daniel. “The Logic of Ethnic Terrorism.” *Studies in Conflict and Terrorism*, c. 21, no. 2, (1998): 149-169.

Cinoğlu Hüseyin ve Süleyman Özeren. “ABD’nin Yeni Terörle Mücadele Konsepti: Savaş Yerine Uyumlu İşbirliği mi?” *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele* içinde, derleyen İhsan Bal ve Süleyman Özeren, 347-376. Ankara: USAK Yayınları, 2010.

Murat, Karayılan. *Kürdistan’da Askeri Çizgi*. Mezopotamya Yayınları, 2011.

Özeren Süleyman ve Süleyman Demirci. “İngiltere’nin Ayrılmış IRA ve Dine Karşı Terörle Mücadele Politikası.” *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele* içinde, derleyen İhsan Bal ve Süleyman Özeren, 237-304. Ankara: USAK Yayınları, 2010.

Posen, Barry. “The Security Dilemma and Ethnic Conflict.” *Survival*, c. 35, no. 1, (1993): 27-47.

Özel Genişletilmiş Yönetmelik (PKK’nın Eylem Planlama ve İcrasıyla İlgili Dokümanı), (1995 Yılında Operasyonda Ele Geçirilen Doküman).

Sandıklı, Atilla. *Terörle Mücadele Stratejisi*. İstanbul: BİLGESAM Yayınları, 2011.

Sözer, M. Alper ve Salih Elmas. “Terörle Mücadelede Farklı Bir Yaklaşım: Japon-

ya Örneği.” *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele* içinde, derleyen İhsan Bal ve Süleyman Özeren, 125-157. Ankara: USAK Yayınları, 2010.

Şimşek, Yılmaz. “İspanya'nın Terörle Mücadelesinde ETA Örneği.” *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele* içinde, derleyen İhsan Bal ve Süleyman Özeren, 305-346. Ankara: USAK Yayınları, 2010.

Tan, Altan. *Kürt Sorunu*. İstanbul: Timaş Yayınları, 2009.

Yamaç, Fatih. “Terörle Mücadele Politikalarında Yeni Stratejiler: Fransa Örneği.” *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele* içinde, der. İhsan Bal ve Süleyman Özeren, 219-236. Ankara: USAK Yayınları, 2010.

Yılmaz, Ömer. “Aslan'ın Kaplanla Mücadelesi: Sri Lanka ve Tamil Anayurdu Özgürlük Kaplanları (LTTE) Terör Örgütü.” *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele* içinde, derleyen İhsan Bal ve Süleyman Özeren, 159-218. Ankara: USAK Yayınları, 2010.

1. Bölge 6 Aylık Dönem Raporu, (Operasyonda Örgütten Ele Geçirilen Rapor), 1995.